0 2141 4548 (ผู้ดูแลโครงการ) ,
0 2141 4640 (ผู้ประสานงาน)
0 2143 9586
https://www.gistda.or.th
https://www.facebook.com/gistda
pr@d.gistda.or.th
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 เลขที่ 120
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 6 และ 7
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร 10210

สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

SCIENCE & TECHNOLOGY
BOOK SERIES

Suvarnabhumi Terra Incognita

สุวรรณภูมิ ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลก

จุดประกายความคิด
วิทย์สร้างชาติ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
MINISTRY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

กรมวิทยาศาสตร์บริการ
DEPARTMENT OF SCIENCE SERVICE

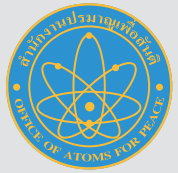
สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
OFFICE OF ATOMS FOR PEACE

วว.TISTR

อพวช.
NSM

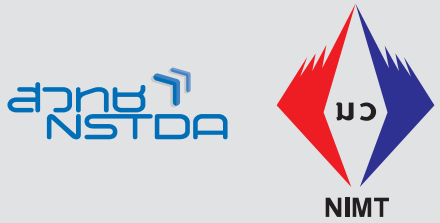
มว
NIMT

สวทน
WWW.STI.OR.TH

SYNCHROTRON
THAILAND
CENTRAL LAB

สสนก
HAII

NARIT

NIA
สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

TCELS

Suvarnabhumi Terra Incognita

สุวรรณภูมิ ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลก

Suvarnabhumi Terra Incognita

สุวรรณภูมิ ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลก

ISBN:	978-616-12-0588-1
พิมพ์ครั้งที่	1, พ.ศ. 2562
จำนวน	3,000 เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์	ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

จัดทำโดย	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

ไม่อนุญาตให้คัดลอก ทำซ้ำ และดัดแปลง ส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
นอกจากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้น

SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA สุวรรณภูมิ ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลก / โดย สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) -- กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2561.

48 หน้า : ภาพประกอบ

ISBN : 978-616-12-0588-1

1. สุวรรณภูมิ 2. ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลก 3. เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ
I. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ II. ชื่อเรื่อง

ผู้เรียบเรียง	รศ.ดร.สมเจตน์ ทิณพงษ์ , ผศ.ดร.สมบัติ อยู่เมือง , ดร.อานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา , ดร.ลักขณา สท้านไตรภพ , นางรำพึง สิมกิ่ง , รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์ , ดร.ศิริลักษณ์ พฤกษ์ปิติกุล , นายบัญชา พงษ์พานิช
กราฟิก	บ.พิมพ์ดี จำกัด , นางสาวสิริ นิธิเมธารัตน์

คำนิยม

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการวิจัยพัฒนา สร้างความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต ขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างก้าวกระโดดในช่วงสิบปีที่ผ่านมา การส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้และทำความเข้าใจกับเรื่องราวใหม่ ๆ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้สังคมพร้อมต่อการก้าวไปข้างหน้าอย่างเท่าทันโลก

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2522 ได้ทำหน้าที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศผ่านหน่วยงานวิจัยหลากหลายหน่วยงาน โดยมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ตลอดช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา และจะยังคงพัฒนาต่อไปเพื่อเป็นองค์กรหลักในการนำประเทศสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ และสังคมนวัตกรรม ในโอกาสครบรอบ 40 ปีของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในปี พ.ศ. 2562 ท่าน ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีดำริให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดทำ "หนังสือชุดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี" เพื่อรวบรวมเรื่องราวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่น่าสนใจรวม 19 เรื่องไว้ในชุดหนังสือนี้

การจัดทำหนังสือสุวรรณภูมิ ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลกนี้ มุ่งหวังให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เข้าถึงองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งยังเป็นโอกาสในการสร้างแรงบันดาลใจกับเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้เข้าใจถึงบทบาทและความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์ในมิติต่าง ๆ ของการดำรงชีวิต

ผมขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือชุดนี้ทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้และเล่มอื่น ๆ ในชุด จะเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เยาวชนและประชาชนไทยเกิดความสนใจหาความรู้วิทยาศาสตร์ในด้านอื่น ๆ ต่อไป

รองศาสตราจารย์สรนิต ศิลธรรม
ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มีนาคม 2562

คำนำ

"สุวรรณภูมิ" เป็นดินแดนที่ถูกกล่าวถึง และมีการศึกษา ค้นคว้าต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หนังสือ "สุวรรณภูมิ ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลก SUVARNABHUMI TERRA INCOGNTA" เล่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ "โครงการภูมิอารยธรรมสุวรรณภูมิด้วยเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ" ที่สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ร่วมกับ มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้แรงบันดาลใจจากพระราชนิพนธ์ "พระมหาชนก" ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร และพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงพระราชทาน "สุวรรณภูมิ" เป็นนามมงคลท่าอากาศยานสากลแห่งที่สองของประเทศไทย

โครงการนี้มีเป้าหมายในการค้นหาและวิเคราะห์เชื่อมโยงคุณค่าของดินแดนที่ถูกกล่าวอ้างถึงในเชิง "นามธรรมแห่งความคิด" ซึ่งเป็นเชิงสัญลักษณ์อันยิ่งใหญ่ เพื่อพลิกฟื้นอารยธรรมดินแดนสุวรรณภูมิ สู่การรังสรรค์คุณค่าและพัฒนาควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงตามแนวโน้มหลักของโลก(Mega Trend) ที่กำลังมาถึง เพื่อสร้างความยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ บนฐานรากแห่งความเชื่อมโยงทั้งภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และนวัตกรรม

การจัดทำหนังสือ "สุวรรณภูมิ ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลก SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA" เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับร่องรอยและความรุ่งเรืองในอดีตต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันของ "สุวรรณภูมิ" ทั้งด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ การตั้งถิ่นฐาน เส้นทางการค้าข้ามสมุทร ตลอดจนความเชื่อมโยงกับพื้นที่อื่น ๆ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดี ที่มีการศึกษาค้นพบที่ผ่านมา และข้อมูลใหม่เกี่ยวกับดินแดนสุวรรณภูมิที่ยังไม่ถูกเผยแพร่ การศึกษาและสกัดคุณค่าในแต่ละด้านตามแนวคิด 5 Diamonds & Gravity Model ร่วมกับเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ผ่านนวัตกรรมที่สร้างคุณค่าจากความรุ่งเรืองของดินแดนสุวรรณภูมิในรูปแบบแผนที่ฐาน ซึ่งจะชี้ให้เห็นรูปแบบการเลื่อนไหล หลอมรวมสู่การสร้างบทบาทแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งต่อคุณค่าของดินแดนสุวรรณภูมิที่มวลมนุษย์โลกรู้จักในอดีตไปสู่การพัฒนาคุณค่าในอนาคต

การจัดทำแบ่งเป็น 2 เล่ม ประกอบด้วย เล่มหลักคือ สุวรรณภูมิ ภูมิอารยธรรมเชื่อมโยงโลก SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA และเล่มย่อย SUVARNABHUMI The GoldenLand ซึ่งเป็นการรวบรวมบทความและรายงานล่าสุดเกี่ยวกับสุวรรณภูมิจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการทั่วโลกเพื่อประกอบในการจัดทำหนังสือเล่มหลักในครั้งนี้

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลจากความร่วมมือเพื่อตามรอย "สุวรรณภูมิ" ครั้งนี้ จะเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้คุณค่าแห่งศักยภาพของมนุษยชาติผ่านรูปลักษณ์ (Features) ที่สามารถตรวจวัดได้ด้วยเทคโนโลยีภาพถ่ายดาวเทียม ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะทำให้เห็นข้อมูลทั้งภาพรวม รายละเอียด และความเชื่อมโยงแห่งสรรพสิ่ง (Connectum)

วิทยาศาสตร์กำลังพิสูจน์ว่าเวลาย้อนกลับมาที่จุดเริ่มต้นได้ (Time Loop) สรรพสิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ กำลังแสดงให้โลกประจักษ์ว่า คุณค่าแห่ง "สุวรรณภูมิ" เหนือมิติแห่งเวลา (Timeless)

รศ.ดร.สมเจตน์ ทิณพงษ์
ประธานคณะอนุกรรมการโครงการภูมิอารยธรรมฯ

สารบัญ

06 โครงการภูมิอารยธรรมสุวรรณภูมิ ด้วยเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ

07 หนึ่ง ศตวรรษของสุวรรณภูมิศึกษา

07 สุวรรณภูมิในบริบทกว้าง และการเล่าขาน

08 สุวรรณภูมิในบันทึกประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางโบราณคดี

14 สุวรรณภูมิ : ข้อมูลใหม่ (2561)

27 สุวรรณภูมิ : คุณค่า 5 มิติ

30 ด้านภูมิศาสตร์ กายภาพและทรัพยากร

31 ด้านการตั้งถิ่นฐาน และพัฒนาการของรัฐ

33 ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิทยาการและการผลิต

35 ด้านการค้าขาย พาณิชยการและบริการ

37 ด้านศิลปะและวัฒนธรรม

41 คุณค่าแห่งความรุ่งเรืองของสุวรรณภูมิในศตวรรษที่ 21

โครงการภูมิอารยธรรมสุวรรณภูมิด้วยเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ

สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รายละเอียดโครงการ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) : สทอภ. หรือ GISTDA (จิสด้า) ได้ดำเนินโครงการภูมิอารยธรรมสุวรรณภูมิด้วยเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560-2562 โดยมีแนวคิดในการนำเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (Satellite & Geo-Informatics) มาเป็นเครื่องมือหลักในการศึกษา ร่วมกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี เพื่อดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์ โบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับสุวรรณภูมิ ชายฝั่งทะเลโบราณ รวมทั้งการวิเคราะห์คุณค่า และศักยภาพความเป็นเมืองสำคัญในแต่ละด้าน ภายใต้ข้อมูลตำแหน่งเมืองที่เกี่ยวข้องดังกล่าว และศึกษาวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสุวรรณภูมิและความเชื่อมโยงกับแหล่งอารยธรรมและการค้าโลก เพื่อสร้างคุณค่าจากความเชื่อมโยงของสุวรรณภูมิจากอดีต สู่ปัจจุบันและ อนาคต เป็นการสร้างคุณค่าด้วยการเชื่อมโยงวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม จากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต ของสุวรรณภูมิ (Suvarnabhumi's Cultural Value Creation)

หนึ่ง ศตวรรษ ของสุวรรณภูมิศึกษา

สุวรรณภูมิ ในบริบทกว้าง และการเล่าขาน

หากถามว่า ถ้าผู้คนจะค้นหาสุวรรณภูมิในโลกสมัยนี้ สารานุกรมเสรีวิกิพีเดีย น่าจะคือคำตอบ ในสารานุกรมเสรี ณ ขณะทำการสืบค้น ระบุว่ามี 3 สุวรรณภูมิ คือ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และอำเภอสุวรรณภูมิ ในประเทศไทย กับ อีก สวุรรณภูมิ ที่มีเป็นหลายภาษา ทั้งสันสกฤต บาลี มาเลย์ เมียนมา เขมร และไทย หมายถึงดินแดนที่ถูกกล่าวถึงในหลายแหล่งข้อมูลโบราณ อาทิเช่น คัมภีร์มหาวงศ์ของลังกา บางชาดกใน พระพุทธศาสนา และหนังสือมิลินทปัญหาที่พระเจ้าเมนานเดอร์มหาราชสนทนากับพระนาคเสนเถระ โดยสารานุกรมเสรีนี้ได้ หยิบยกหลายทฤษฎีที่มีการนำมาอธิบายถึงสุวรรณภูมิ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีคาบสมุทร และหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทฤษฎีอินเดียใต้ ทฤษฎีเบงกอล รวมถึงทฤษฎีเมียนมา-มอญ ทฤษฎีไทย ทฤษฎีฟูนัน รวมทั้งทฤษฎีการค้นหาเกาะทองของชาวยุโรป ในยุคสำรวจโลก รวมถึงยังมีการบอกเล่าเรื่องราวในรูปแบบนิทาน โดย "ฉากที่บอกเวลาและสถานที่" ที่มีการกล่าวอ้างถึง **"สุวรรณภูมิ"** อาทิ นิทานชาดกเรื่องสุสโสนที เป็นต้น

สุวรรณภูมิ
ในบันทึกประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางโบราณคดี

สุวรรณภูมิถูกพบในบันทึกประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางโบราณคดีทั้งในประเทศไทย และในต่างประเทศ ซึ่งในวงวิชาการไทย ทางโครงการฯ ได้ทำการรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากหลากหลายเอกสาร อาทิ

- งานพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 พ.ศ.2455
- งานสยามกับสุวรรณภูมิ" โดย หลวงวิจิตรวาทการ พ.ศ. 2476
- "เมืองทองหรือสุวรรณภูมิ" โดย ขุนศิริวัฒนอาณาทร (ผล ศิริวัฒนกุล) พ.ศ.2479
- "แหลมอินโดจีนสมัยโบราณ" โดย พระยาอนุมานราชธน พ.ศ. 2500
- "สุวรรณภูมิและทวารวดีอยู่ที่ไหน ?" โดย ขจร สุขพานิช พ.ศ. 2510
- "สุวัณณภูมิ" โดย ธนิต อยู่โพธิ์ พ.ศ. 2515
- "สุวรรณภูมิ" โดย ปริวาท ทรรศนสฤษดิ์ พ.ศ. 2517-21
- "สุวรรณภูมิอยู่ที่ไหน" โดย มานิต วัลลิโภดม พ.ศ. 2536
- "ตำนานและประวัติศาสตร์ไทย" ฉบับ 80 ปี ท่านจันทร์ โดย หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุวัฒน์ รัชนี พ.ศ. 2543
- "สุวรรณภูมิอยู่ที่นี่ ที่ลุ่มน้ำจระเข้สามพันย่านแม่กลอง-ท่าจีน" โดย ศรีศักร วัลลิโภดม พ.ศ. 2545
- "สุวรรณภูมิอยู่ที่นี่ ที่แผ่นดินสยาม" โดย สุจิตต์วงศ์เทศ พ.ศ. 2546 "สุวรรณภูมิ ดินแดนทองแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" โดย ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ พ.ศ. 2547
- "สุวรรณภูมิในนิทาน" โดย กุสุมารักษมณี พ.ศ. 2548
- "สุวรรณภูมิจากหลักฐานโบราณคดี" โดย ผาสุข อินทราวุธ พ.ศ. 2549
- "สุวรรณภูมิ ต้นกระแสประวัติศาสตร์ไทย" และ "สุวรรณภูมิศูนย์กลางการค้าข้ามภูมิภาค 2 มหาสมุทรที่พระเจ้าอโศกส่งพุทธศาสนามาสุวรรณภูมิในบันทึกประวัติศาสตร์และ

หลักฐานโบราณคดี 3 ถึงครั้งแรก ต้นกระแสประวัติศาสตร์ไทย เมื่อ 2,500 ปี มาแล้ว” โดย สุจิตต์ วงษ์เทศ พ.ศ. 2552

- “รูปเขียนดึกดำบรรพ์ สุวรรณภูมิ 3,000 ปีมาแล้ว” โดย อพิสิทธิ์ ธีระจารุวรรณ พ.ศ. 2558
- “ศรีวิชัยในสุวรรณทวีป” โดย อมรา ศรีสุชาติ พ.ศ. 2559
- “รอยทางพระพุทธศาสนาแรก ๆ จากอินเดียถึงไทย” โดย บัญชา พงษ์พานิชและคณะ
- “รอยลูกปัด” พ.ศ. 2552
- “ปฐมบทพระพุทธศาสนาในภาคใต้ประเทศไทย” พ.ศ. 2557
- “อู่ทอง...ที่รอการฟื้นคืน ผ่านรอยลูกปัดและพระพุทธศาสนาแรกเริ่มในลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีน” (พ.ศ. 2558) พ.ศ. 2560
- “สุวรรณภูมิ กับ เส้นทางสายไหมทางทะเลและรัฐโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ช่วงก่อน พ.ศ. 1100” โดย สฤษดิ์พงศ์ ขุนทรง พ.ศ. 2560
- “เอกสารและข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับสุวรรณภูมิศึกษา” โดย รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง และคณะ พ.ศ. 2560

มีข้อคิดความเห็นว่าสุวรรณภูมินั้น**มีจริง** ผ่านพัฒนาการมาแต่ก่อนประวัติศาสตร์หลายพันปี จนอาจถึงระดับ นคร รัฐ หรืออาณาจักร เมื่อประมาณ 2,000 ปีที่แล้ว **มีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด ที่เรียกว่า "อินโดจีน" ระหว่างอินเดียกับจีน** ตั้งแต่เขตลุ่มน้ำพรหมบุตร ผ่านดินแดนเมียนมา มอญ ไทย ไปตลอดแหลมมลายู ไปจนถึงเขตแม่น้ำโขงรวมถึงในดินแดนยูนนาน รวมทั้งมีข้อเสนอในชื่อโลกแห่งสุวรรณภูมิที่มีภาคพื้นดินเป็นศูนย์กลาง แวดล้อมด้วยอ่าวเบงกอล และอ่าวเมาะตะมะ แหลมมลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซีย และทะเลจีนใต้ มีการกำหนดอายุว่าอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 2 ซึ่งสัมพันธ์กับช่วงเวลาของ "สุวรรณภูมิ" แต่ยังขาดหลักฐานที่ยืนยันอย่างชัดเจนจนกว่าจะมีการค้นพบหลักฐานใหม่หรือมีการตีความหลักฐานเก่าด้วยวิธีใหม่ๆ ในอนาคต ทั้งนี้ การศึกษาที่ผ่านมาพบหลักฐานในช่วงอายุราวพุทธศตวรรษที่ 7-14 เช่น พระธรรมจักรมีจารึกคาถาธรรมจารึกเมืองซับจำปา หลักฐานโบราณคดี ด้านเครื่องประดับ ทำด้วยหิน แก้ว และเครื่องประดับ และ เศียรพระพุทธรูป ทำจากทองคำ เป็นต้น

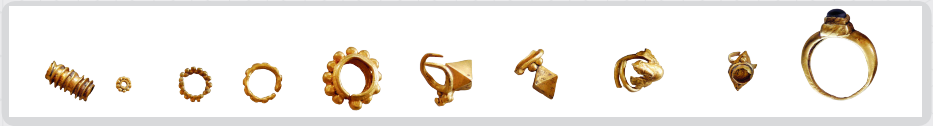

ในวงวิชาการต่างประเทศ ทางโครงการฯ ได้ใช้หลักฐานบันทึกและเรื่องราวบอกเล่าทั้งฝ่ายกรีก โรมัน อาหรับ อินเดียและจีนจากหลากหลายเอกสาร อาทิ

- "The Periplus of The Erythraean Sea : Travel and Trade in the Indian Ocean by Merchant of the First Century" โดย Wilfred H. Schoff เมื่อปี พ.ศ.2455
- "SUVARNADVIPA : Hindu Colonies Of The Far East" โดย R.C.Marjumdar ในปี พ.ศ. 2479
- "A History of Southeast Asia" โดย D.G.E. Hall ปี พ.ศ.2498
- "The Golden Khersonese" โดย Paul Wheatley ในปี พ.ศ. 2504
- "Maritime Trade and State Development in Early Southeast Asia" โดย Kenneth R.Hall พ.ศ. 2528
- "THAI IMAGERIES OF SUWANBHUMI" โดยหม่อมเจ้าจันทร์จิรายุวัฒน์ รัชนี พ.ศ. 2530 "The Winds of Change : Buddhism and the Maritime Links of Early South Asia" โดย Himanshu P. Ray พ.ศ. 2537
- "SOUTHEAST ASIA FROM PREHISTORY TO HISTORY" โดย Ian Glover and Peter Bellwood (บรรณาธิการ) พ.ศ. 2547
- "The Indian Ocean in World History" โดย Milo Kearney พ.ศ. 2547
- "Early Kingdoms of the Indonesian Archipelago and the Malay Peninsula" โดย Paul Michel Munoz พ.ศ. 2549
- "Early Landscape of Myanmar" โดย Elizabeth H.Moore พ.ศ. 2550
- "The Pyu Landscape : Collected Articles" โดย Elizabeth H.Moores พ.ศ. 2555
- "BEFORE SIAM : Essays in Art and Archaeology" โดย Nicolas Revire & Stephen A.Murphy (บรรณาธิการ) พ.ศ. 2557
- "RESEARCH ON SUVANNABHUMI" ภาษาเมียนมาโดย U SAN WIN พ.ศ.2558
- "Bujang Valley : The Wonder that was Ancient Kedah" โดย V.Nadarajan พ.ศ.2555

- "Antiquities of Bujang valley" โดย Nik Hassan Shuhaimi Nik Abd. Rahman & Othman Mohd.Yatim พ.ศ.2533
- "Kedah Tua Kingdom : New Evidence from Sungai Batu Complex" โดย Mokhtar Saidin พ.ศ.2559
- "LOST KINGDOMS : Hindu-Buddhist Sculpture of Early Southeast Asia" โดย John Guy (บรรณาธิการ) พ.ศ.2557
- "THE ROMAN EMPIRE AND THE INDIAN OCEAN : The Ancient World Economy & The Kingdom Of Africa, Arabia & India" โดย Raoul McLaughlin พ.ศ.2557
- "CITIES AND KINGS : Ancient Treasures From Myanmar" โดย Stephen A.Murphy (บรรณาธิการ) และคณะ พ.ศ.2559
- "SINGAPORE & THE SILK ROAD OF THE SEA 1300-1800" โดย John N.Miksic พ.ศ.2557
- "ANCIENT SOUTHEAST ASIA" โดย John N.Miksic and Geok Yian Goh พ.ศ.2560
- "Revisiting the Bujang Valley : A Southeast Asian Entrepot Complex In The Maritime Trade Route" โดย Stephen A.Murphy พ.ศ.2560
- "Khao Sam Kaeo : An Early Port-City between the Indian Ocean and the South China Sea" โดย Berenice Bellina พ.ศ.2560
- "Ancient Stone Beads of Southeast Asia and Indian Connection" ใน Stone Beads of South and Southeast Asia : Archaeology, Ethnography and Global Connections พ.ศ.2560 โดย Bunchar Pongpanich
- "Beads of Thailand at the Crossroad of Ancient Maritime Trade" ใน Journal Borneo International Beads Conference 2017 พ.ศ.2560 โดย Bunchar Pongpanich
- "The Ashes of the Buddha" โด ย Harry Falk พ.ศ.2556

ซึ่งให้รายละเอียดถึงเส้นทาง สินค้า ตลอดจนเรื่องราวประกอบอื่นอย่างพิสดารที่เชื่อได้ว่ามีสุวรรณภูมิแล้วเมื่อประมาณ 2,000 ปีที่แล้ว ในหลายชื่อที่เกี่ยวพันกับทอง คือ สุวรรณ (อินเดีย) Chryse (กรีก) Aureaus (โรมัน) จิน (จีน) โดยอาจเป็นเกาะ ทวีป หรือเมือง ที่มั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ด้วยสิ่งมีค่าหายากจากแผ่นดิน ท้องทะเลและที่นำมาจากถิ่นอื่น เช่น ทองคำ ของป่า ของจากทะเลและผ้า ตั้งอยู่เลยจากลุ่มน้ำคงคาก่อนถึงจีน **อาจแบ่งได้เป็น 2 ขอบเขต คือ ภาคพื้นแผ่นดิน กับคาบสมุทรและหมู่เกาะ ที่เรียกคาบเกี่ยวกันว่าสุวรรณภูมิ สันนิษฐาน ว่าอยู่ที่เมียนมา คาบสมุทรไทย-มาเลย์และสุมาตรา กับสุวรรณทวีป หมายถึงคาบสมุทรไทย-มาเลย์ สุมาตราและเกาะอื่นๆ** โดยมีการค้าเป็นปัจจัยหลัก ตามด้วยการจัดการบ้านเมืองและการศาสนาซึ่งพระพุทธศาสนามีบทบาทมาก โดยในระยะหลัง เมื่อมีการศึกษาค้นคว้าขุดค้นด้านโบราณคดีประกอบเพิ่มขึ้นทั้งในเมียนมา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม รวมทั้งในอินเดียและจีน พบหลักฐานจำแนกและสนับสนุนต่างๆ มากขึ้น ซึ่งการขุดค้นทางโบราณคดีใหม่ล่าสุดที่เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร บริเวณคอคอดกระของคาบสมุทรไทย-มาเลย์ที่ต่อเนื่องกับเมียนมาตอนใต้ และสุไหงบาตูที่เคดะห์ที่เก่าแก่ถึงพุทธศตวรรษที่ 2 พร้อมกับพบหลายหลักฐานทาง โบราณคดีที่อาจบ่งบอกถึงสุวรรณภูมิ

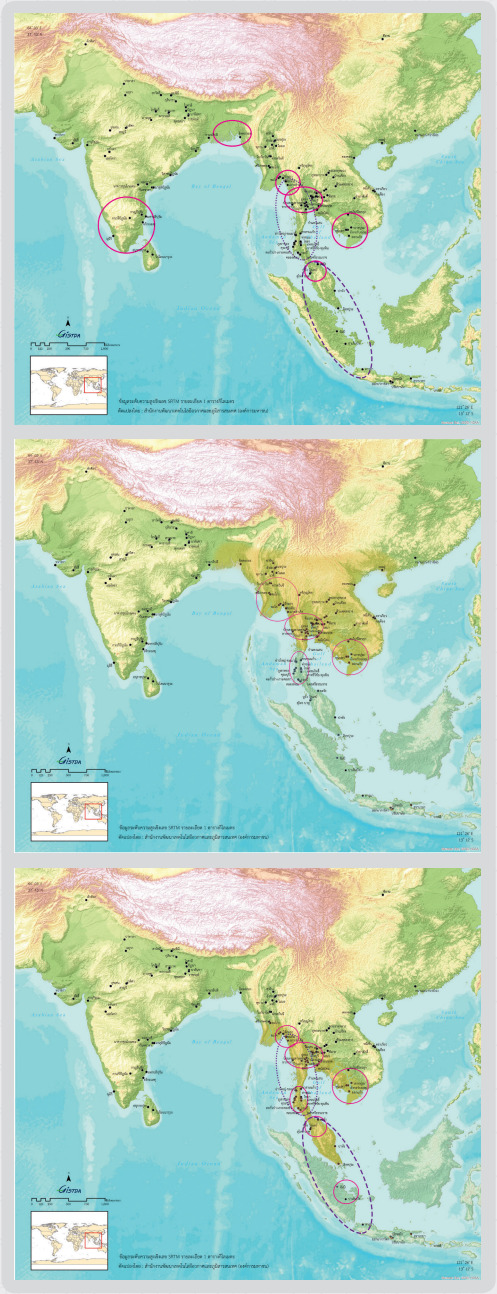

(Scan QRcode ด้านหลังเล่มเพื่อดูข้อมูลภาพเปรียบเทียบ)

สุวรรณภูมิ : ข้อมูลใหม่ (2561)

การศึกษาค้นคว้าเรื่องสุวรรณภูมิทั้งในและต่างประเทศในรอบ 100 ปีที่ผ่านมา ซึ่งแม้ยังไม่อาจสรุปว่า สุวรรณภูมิอยู่ที่ใด แต่ภาพความเป็นสุวรรณภูมิก็มีความชัดเจนขึ้นเป็นลำดับ มีความเป็นไปได้ว่าอยู่บริเวณใดบ้าง ด้วยประจักษ์พยานและหลักฐานใด โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้รับผลงานการศึกษาล่าสุดเพื่อการนี้ จากนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีชั้นนำของไทยและโลกที่ประกอบด้วยข้อคิดและหลายหลักฐานการค้นพบใหม่ ซึ่งมีความก้าวหน้าจากผลการศึกษาวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์โบราณคดีเพิ่มเติม รวมทั้งการค้นพบใหม่ต่างๆ มากมาย อาทิ

Dr.Ian C.Glover

กล่าวถึงการพบหลักฐานโบราณคดีเกี่ยวกับการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในอินเดียกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงต้นพุทธศตวรรษเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะลูกปัดหินสีมีค่ากึ่งอัญมณีและลูกปัดแก้ว ภาชนะสำริดและนานาเครื่องประดับ ตลอดจนเครื่องมือเหล็ก โดยเฉพาะที่เขาสามแก้ว ควนลูกปัด ภูเขาทองกัวลาเซเลนซิง และแหล่งวัฒนธรรมชาหวิ่น นำมาซึ่งข้อเสนอถึงความเป็นไปได้ว่าเป็นสิ่งผลิตในวัฒนธรรมศูงคะทางตะวันตกเฉียงเหนือของเอเชียใต้ซึ่งเป็นศูนย์พุทธศาสนาสำคัญในช่วงพุทธศตวรรษที่ 5-6 และเป็นหนึ่งในหลักฐานเก่าแก่ที่สุดที่แสดงถึงความเชื่อมสัมพันธ์กับพุทธศาสนาในเอเชียใต้ที่พบในดินแดนประเทศไทย

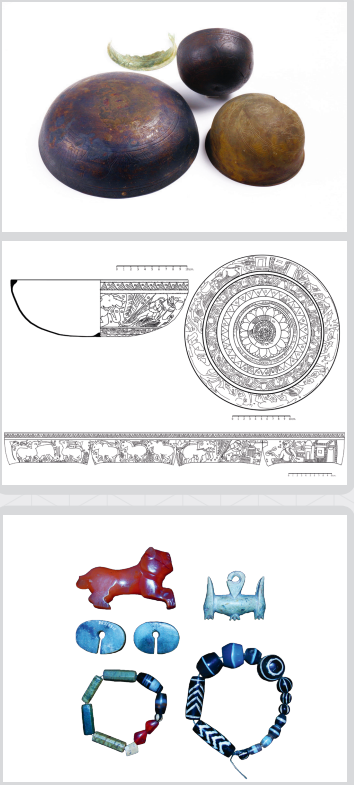

ภาพ เครื่องประดับ ต่างหู ลูกปัดทำจากหิน
พบจากการขุดค้นทางโบราณคดี ที่บ้านดอนตาเพชร
อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
ปัจจุบันจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

Dr.Suchandra Gosh

ยกข้อเสนอถึงสุวรรณภูมิที่แม้จะยังหาข้อยุติไม่ได้ ว่าคือภาคพื้นดินของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หาได้เป็นรัฐหรืออาณาจักรใด เป็นแต่เพียงอาณาบริเวณที่เลยอินเดียออกไป เป็นแหลมคืออินโดจีนที่บ่งชี้ว่าเป็นดินแดนอันมั่งคั่ง การเดินเรือไปต้องอาศัยกัปตันที่เรียกว่ามหานาวิก ซึ่งมีการพบจารึกเก่าแก่ที่สุดว่าด้วยมหานาวิกมีอายุพุทธศตวรรษที่ 7 พบเหรียญรูปเรือมีสองใบและวัวมีโหนกอย่างเหรียญอานธระที่ควนลูกปัด พบตราประทับทองคำมีอักษร อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 8-10 พบจารึกที่ Seberang Perai กล่าวถึงมหานาวิกที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาและจารึกของกลุ่มการค้าทมิฬที่ตะกั่วป่า นำมาสู่ความชัดเจนขึ้นว่ามหานาวิกที่ออกเดินทางจากอินเดียทั้งหลายนั้นมีความเชื่อมโยงกับคาบสมุทรไทย-มาเลย์

ภาพประทับรูปเรือใบพบที่นครปฐม

Himanshu Prabha Ray

ที่มุ่งพิจารณาการเคลื่อนย้ายถ่ายเทของพืชพันธุ์ธัญญาหารที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างอินเดียกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่กว่า 3,000 ปีก่อนแล้ว ขณะที่โบราณวัตถุทั้งเครื่องปั้นดินเผาชนิดมีลายลูกกลิ้ง (Rouletted ware) ที่พบรายรอบอ่าวเบงกอลจากลุ่มน้ำกฤษณา โคทาวารี กาเวรีในอินเดีย ลงไปถึงชายฝั่งไทย มาเลเซีย ชวา บาหลีและเวียดนาม รวมทั้งตราประทับมีอักขระ วงแหวนศิลา ขันสำริดมีดีบุกในสัดส่วนสูง อายุสมัยพุทธศตวรรษที่ 3-7 รวมถึงโบราณวัตถุที่ทำด้วยทองคำด้วย โดยเฉพาะวงแหวนศิลาที่นับเป็นหนึ่งในสัญญลักษณ์เฉพาะของยุคแรกเริ่มประวัติศาสตร์ของลุ่มน้ำคงคา ซึ่งล้วนร่วมสมัยกับที่นิยมระบุถึงการเดินทางไปยังสุวรรณภูมิในแวดวงพุทธศาสนาโดยในเขตอานธระของอินเดียก็มีหลักฐานการแพร่หลายของพุทธศาสนามาก รวมทั้งมีการกล่าวถึงนิคม ผู้อุทิศ แสวงบุญในลักษณะของเครือข่ายความเชื่อมโยงเชิงซ้อนและหลากหลายทั้งทางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมรายรอบอ่าวเบงกอลอย่างมีพลวัต โดยเฉพาะเครือข่ายแห่งสังฆะในพุทธศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในการหนุนเสริมการเดินทางและสร้างเสริมความมั่งคั่ง

ภาพ ปูนปั้นรูปเรือ
ประดับโบราณสถานที่เมืองนครปฐมโบราณ
จัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์
จังหวัดนครปฐม

ภาพ แผนที่แสดงแหล่งโราณคดีที่พบ Rouletted Wave
ตามแนวชายฝั่งตะวันออกของอินเดีย
ที่มา : Sailing to Suvarnabhumi
: Maritime Routes and Culture Landscapes,
Himanshu Prabha Ray

ภาพ แผนที่แสดงการแพร่ของพุทธศาสนาตามแนวชายฝั่งอานธรประเทศ
ที่มา : Sailing to Suvarnabhumi : Maritime Routes and Culture
Landscapes,Himanshu Prabha Ray

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวลิต ขาวเขียวและคณะ

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

การวิจัยภูมิสัณฐานชายฝั่งทะเลโบราณเมืองท่า เส้นทางการค้า และความเชื่อมโยงกับการตั้งถิ่นฐานแรกเริ่มในประเทศไทยในบริบทของภูมิอารยธรรมสุวรรณภูมิ พบว่า พื้นที่ 5 เมืองโบราณที่นครปฐม อู่ทอง ลพบุรี ขีดขิน และศรีมโหสถ เคยเป็นบริเวณที่เคยถูกน้ำทะเลท่วมมาก่อนและเป็นส่วนของชะวากทะเลในอดีต ตั้งอยู่บริเวณขอบที่ราบติดที่ราบลุ่มต่ำ มีคลองขุดจากบริเวณตั้งเมืองไปสิ้นสุดที่ขอบแนวพื้นที่ลุ่มต่ำทุกเมืองต่อเนื่องถึงที่ราบลุ่มต่ำของแม่น้ำสายหลักในปัจจุบัน จัดอยู่ในช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายหรือยุคเหล็กถึงต้นประวัติศาสตร์ น่าจะเป็นยุคแรกเริ่มของอารยธรรมสุวรรณภูมิสอดคล้องกับการพบหลักฐานโบราณคดีต่าง ๆ รายรอบ ส่วนการศึกษาเมืองท่า เมืองโบราณ เส้นทางการค้าและการตั้งถิ่นฐานเส้นทางปากมังกร-ปากโขง พบว่าด้านตะวันตกที่กลุ่มเมืองทวาย เมืองสิงห์ นครปฐม-ราชบุรี มีการใช้แล้วตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แต่ทางด้านตะวันออกจากชลบุรีถึงออกแก้ว 8 กลุ่มเมือง ข้อมูลสมัยก่อนประวัติศาสตร์ไม่เพียงพอ มีการใช้ตลอดสายเมื่อก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายจนถึงทวารวดี เรื่อยมาถึงปัจจุบัน หลังจากทบทวนงานของกรีก-โรมันและพงศาวดารราชวงศ์ฮั่นของจีนที่ล้วนชี้ว่ามีการเดินทางของชาวตะวันตกเลยพ้นจากอินเดียจนถึงทะเลจีนใต้แล้ว โดยมีการพบหลักฐานจากย่านเมดิเตอร์เรเนียนมากขึ้นในแถบคอคอดกระทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออก

ภาพ
ลูกปัดหินคาร์เนเลียน หินอาเกต ลูกปัดลิงโต และลูกปัดผังสี พบที่บ้านดอนตาเพชร อำเภอพนมทวน จังหวัดกาจนบุรี ปัจจุบันจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

Dr.Brigitte Borrel

ได้ยกเหรียญทองคำโรมันที่เพิ่งพบใหม่ที่บางกล้วยในจังหวัดระนอง ซึ่งเป็นเหรียญทองของจักรพรรดิโดมิเทียนแห่งจักรวรรดิโรมัน (พ.ศ.624 – 639) ซึ่งผลิตขึ้นในโรมเมื่อ พ.ศ.629 แล้วสันนิษฐานว่าถูกส่งข้ามทะเลเมดิเตอร์เรเนียนสู่อเล็กซานเดรีย เพื่อล่องตามลำน้ำไนล์ไปขนข้ามทะเลทรายสู่เมืองท่าริมทะเลแดงที่ Myos Hormos หรือ Berenike ในอียิปต์โดยมิได้ถูกใช้เป็นเงินตราซื้อขายเพราะผลิตเพื่อส่งไปค้าขายที่อินเดียเท่านั้น โดยในอินเดียหลังจากถูกใช้จนสึกกร่อนน่าจะถูกนำมาเจาะ 2 รู สำหรับร้อยห้อยแขวนแบบที่นิยมในอินเดีย ก่อนที่จะมีผู้นำข้ามอ่าวเบงกอลมายังบริเวณคอคอดกระแล้วมีการเติมห่วงด้วยลวดทองตามแบบนิยมในท้องถิ่นแล้วตกหล่นจนเพิ่งถูกพบ อันเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความผูกสัมพันธ์โยงใยแลกเปลี่ยนกันผ่านเส้นทางสายไหมทางทะเลระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 7-8

ภาพ จี้จำลองเหรียญโรมัน
รูปพระนางฟอสทินา
พบที่ควนลูกปัด อำเภอคลองท่อม
จังหวัดกระบี่

ภาพ จี้จำลองเหรียญโรมัน
รูปจักรพรรดิโดมิเทียน
พบที่บางกล้วยนอก อำเภอกะเปอร์
จังหวัดระนอง

James W. Lankton และ Bernard Gratuze

ยกเอกสารกรีก-โรมัน ซึ่งบ่งชี้ว่าย่านเมดิเตอร์-เรเนียน อินเดียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการติดต่อสัมพันธ์ถึงกันแล้ว โดยที่เลยไปทางทะเลจีนใต้นั้นน่าจะอยู่ภายใต้การกำกับของคนท้องถิ่น และจากการศึกษาแก้วโรมันที่พบในหลายพื้นที่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบหลักฐานที่ชี้ว่ามีแก้วจากโรมันมาถึงแถบ ปลายใต้สุดของเมียนมาถึงชายฝั่งตะวันตกของคอคอดกระในไทยที่ภูเขาทอง และบางกล้วย ซึ่งอาจเป็นศูนย์ของสุวรรณภูมิในพุทธศตวรรษที่ 7 ก่อนที่จะมีการย้ายศูนย์ไปที่บางโร-นางย่อนในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-12

ภาพ เศษแก้วภาชนะโรมัน แบบมีครีบ, แก้วโมเสค พบที่ Patanam ที่ Kerala อินเดีย ซึ่งอาจจะคือเมืองท่าการค้าโบราณ Muziris ในพุทธศตวรรษที่ 7 ตามระบุใน The periplus maris Erythrari ภาพปรับปรุงโดยได้รับอนุญาติจาก Cherian and Menon 2014

ภาพ แผนที่แสดงการกระจายของแก้วโรมันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่นำเสนอในบทความ
สีขาว คือ สมัยพุทธศตวรรษที่ 7-9
สีม่วง คือ สมัยพุทธศตวรรษที่ 10-12 มีขนาดสัมพันธ์กับสัดส่วนการพบแก้วโรมันในแต่ละแหล่ง โดยวงที่ใหญ่ที่สุดมีสัดส่วนร้อยละ 20
สีดำ คือ ตำแหน่งในอินเดียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ไม่พบแก้วโรมัน

Dr.Anna T Bennet

ชี้ถึงบทบาทของทองคำในการค้าสมัยโบราณซึ่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งทองคำสำคัญอันเป็นสิ่งดึงดูดการเดินทางถึงทั้งของจีนและอินเดีย โดยยกหินลองทองของช่างทองชาวอินเดียแดนทมิฬ พุทธศตวรรษที่ 9 พบที่คลองท่อม การทำเหรียญทอง การพบเศษทองเบ้าหิน จี้โลหะเลียนแบบสมัยพุทธศตวรรษที่ 9-12 ซึ่งสัมพันธ์กับภูเขาทองและเขาสามแก้วที่มีการพบตรีรัตนะอันเป็นรูปสัญญลักษณ์ในพุทธศาสนาด้วย แต่ที่สำคัญคือการพบต่างหูทองคำสมัยศุงคะที่ชายฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรทางตอนใต้ของเมียนมาและวงแหวนสมัยโมริยะ-ศุงคะ ที่เขาสามแก้วอันมีความสำคัญที่สุดว่าด้วยรอยศรัทธาความเชื่อของวัฒนธรรมอินเดียที่พบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีอายุในช่วงพุทธศตวรรษที่ 3-5 มีรายงานการพบแล้วแต่ในอินเดีย เพียง 32 ชิ้น ล้วนเป็นศูนย์กลางระดับเมืองบนเส้นทางการค้าสายเหนือในสมัยโบราณระหว่างพิหารถึงตักศิลา ซึ่งเกี่ยวกับการค้นคว้าเรื่องสุวรรณภูมิที่สัมพันธ์กับการเผยแผ่พุทธศาสนาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สอดคล้องกับการพบสิ่งอื่นๆ อีกชิ้ง Dr.Anna T Bennet สรุปว่าล้วนเป็นประจักษ์พยานแสดงถึงเครือข่ายการค้าขายทางไกลเมื่อ 2,000 ปีก่อน ที่พ่อค้าอินเดียเป็นผู้ขับดันสำคัญในการมาเสาะแสวงหาทองคำในแม่น้ำที่สุวรรณภูมิ โดยเครื่องทองต่างๆ ที่มีรายงานการพบในประเทศไทยนั้น เริ่มเมื่อพุทธศตวรรษที่ 2 ร่วมกับสมัยที่มีการผลิตเหล็ก การขัดแต่งหินสีมีค่ากึ่งอัญมณีและการทำแก้ว โดยสันนิษฐานว่าเทคโนโลยีเหล่านี้น่าจะนำมาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทางอินเดียเพราะเป็นที่ต้องการแสวงหาของพ่อค้าจากจีน และการติดต่อค้าขายนี้ที่นำมาซึ่งวัฒนธรรม ศาสนา รวมทั้งสิ่งของเหล่านี้ซึ่งวัดมีบทบาทมากเนื่องจากเป็นหน่วยที่ร่วมใช้สิ่งสูงค่าเหล่านี้ กับยังมีการเดินทางแสวงบุญเผยแผ่ เป็นหนึ่งในพลังขับดันสำคัญด้วย

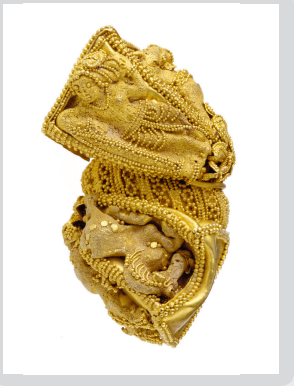

ภาพ ต่างหูทองคำ พบที่ขะเมายี้ ตอนใต้ของเมียนมา
ทำจากแผ่นทองคำประดับด้วยเม็ดทอง
และเส้นลวดทองที่บิดขด พุทธศตวรรษที่ 5
4.8 x 2.9 ซม. x 1.9 ซม. 44 กรัม

Professor Lin Yin และ Dr.Xiong Zhaoming

ได้ประมวลความรู้เกี่ยวเนื่องกับสุวรรณภูมิทางฝ่ายจีนจากพงศาวดารราชวงศ์ฮั่น (พ.ศ.341–551) ที่กล่าวถึงการเดินทางจากชายแดนจีนไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอินเดียด้วยเรือผ่านดินแดนที่ต้องลงเดินกว่า 10 วัน จาก Yilumo ถึง Fugandulu เพื่อเสาะแสวงหาลูกปัดสีสดใส (biliulu) และของมีค่าต่าง ๆ ซึ่งจากการขุดค้นทางโบราณคดีในสุสานสมัยราชวงศ์ฮั่นที่เมืองชายทะเลเหอผู่ พบสิ่งมีค่าจำพวกเครื่องประดับ หินสีมีค่า ลูกปัดแก้วและทองคำเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับที่พบตลอดแนวเส้นทางการค้ากับทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย โดยต่อมาในสมัยของซุนกวนแห่งก๊กหวู่ เมื่อ พ.ศ.769 มีการส่งทูตไปยังฟูนันและกล่าวถึง 3 แคว้นสำคัญ ซึ่งสรุปว่าคือเขตสุวรรณภูมิที่ไกลออกไปจากฟูนัน เป็นเมืองท่าค้าขายระหว่างตะวันออกกับตะวันตก ซึ่งต่อมาคลี่คลายเป็นสุวรรณทวีป ศรีวิชัย ในสุมาตรา

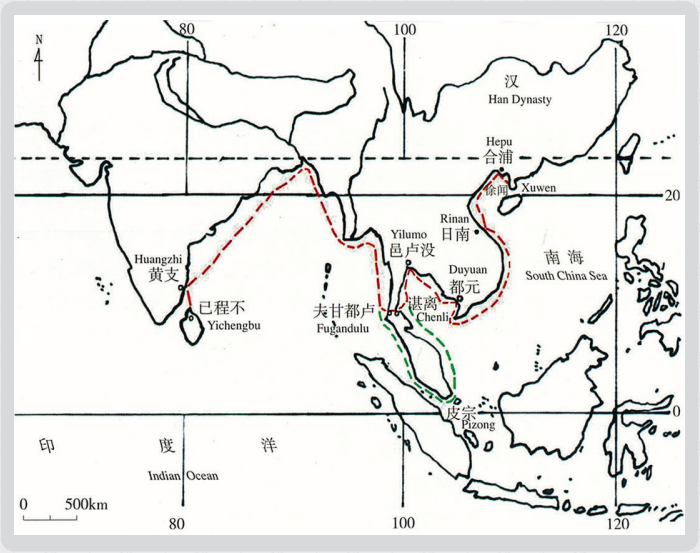

ภาพ แผนที่เส้นทางสายไหมทางทะเลสมัยราชวงศ์ฮั่น
ที่มา : The Hepu Port On The Maritime Silk Road Of The Han Dynasty : ARCHAEOLOGICAL DISCOVERY, Xiong Zhaoming

Dr. Berenice Bellina

เสนอข้อสรุปโดยมิได้เอ่ยถึงสุวรรณภูมิเลย จากผลการขุดค้นและศึกษาทางโบราณคดีร่วม 10 ปีว่า เขาสามแก้วเป็นหนึ่งในเมืองท่าและแรกเริ่มศตวรรษที่ 2-3 ซึ่งเก่ากว่าเมืองอื่นๆ ที่ล้วนมีอายุเพียงพุทธศตวรรษที่ 8-10 พบหลักฐานในแต่ละเขตพื้นที่ของเนินเขาทั้ง 4 ที่ตั้งอยู่ริมลำน้ำเป็นเขตของผู้คนจากต่างถิ่น ทั้งคนท้องถิ่น ช่างฝีมือต่างแดน ตลอดจนผู้คนจากทั้งเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก ซึ่งสรุปจากการขุดทดสอบ ตลอดจนหลักฐานการผลิต โบราณคดีธรณีวิทยาและโบราณคดีพฤกษศาสตร์ได้ว่าเขาสามแก้วเป็นแหล่งตั้งถิ่นฐานในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายที่มีอยู่อย่างหนาแน่นในลักษณะที่เป็นสากล มีสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ คือผนังกำแพง คู และระบบทางน้ำ ที่ก่อสร้างและบำรุงรักษาต่อเนื่องนับศตวรรษ ภายใต้ระบบสังคม การเมืองของชาวเมืองเพื่อหลายวัตถุประสงค์ ทั้งเชิงสัญลักษณ์ การป้องกันน้ำท่วมและการกสิกรรมที่เป็นกรณีแรกๆ ของเอเชียที่มีระบบทางสังคม การเมืองและอำนาจในการกำกับกำลังคนเพื่อการสร้างและบำรุงรักษา ซึ่งล้วนแสดงให้เห็นว่านครรัฐการค้าแห่งนี้สามารถจัดการอาหารอุปโภครองรับระบบการผลิตของนานาผู้เชี่ยวชาญ ไม่ว่าจะเป็นการนำข้ามาจากแดนไกลหรือการปลูกเลี้ยงในอาณาบริเวณรายรอบชี้ว่าเขาสามแก้วมีประชากรหนาแน่น มีความซับซ้อนทางสังคม มีระบบศูนย์ประสานจัดการเมือง ระบบเศรษฐกิจที่มีผู้เชี่ยวชาญหรือแรงงานเฉพาะด้าน มีลักษณะเป็นชุมชนการค้าบนฝั่งทะเลจีนใต้อย่างชัดเจน จนอาจเป็นเมืองแรกสุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ยังไม่มีหลักฐานมากพอที่จะกล่าวว่าเป็นนครรัฐแล้ว แต่อาจเป็นได้ในขั้นก่อร่างการเป็นนครรัฐแล้วตั้งแต่ตอนปลายของยุคก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อพุทธศตวรรษที่ 2-4 หรือ 5 และอาจจะเป็นกลุ่มของเมืองท่าค้าขายบริเวณตะวันตกของทะเลจีนใต้ที่ปรากฏในหลักฐานจีนโบราณเมื่อช่วงสมัยเดียวกันนั้นซึ่งก่อตัวเกิดเส้นทางค้าขายสายไหมทะเลด้วย

รองศาสตราจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม

ได้นำเสนอถึงความก้าวหน้าเรื่องสุวรรณภูมิจากงานเดิมของมานิตวัลลิโภดมและของตนเองที่ชี้ถึงความสัมพันธ์ของดินแดนลุ่มน้ำจรเข้สามพันของเมืองอู่ทองกับอินเดียลงไปถึงฝั่งอันดามัน อ่าวไทย และทะเลจีนใต้ หรือคาบสมุทรทั้งหมดที่เริ่มแต่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาของภาคกลางลงไปทางใต้จนสุดปลายแหลมมลายูที่มีมาแต่สมัยสุวรรณภูมิจนถึงฟูนันว่าคือดินแดนที่เรียกว่าแหลมทอง (Golden Khersonese) ในจดหมายเหตุกรีก-โรมัน อันเป็นดินแดนโพ้นทะเลข้ามมหาสมุทรอินเดียของคนอินเดีย สมัยพุทธกาลที่เรียกว่า สุวรรณภูมิ เมื่อผนวกกับข้อมูลใหม่ทางโบราณคดีที่พบตามชายฝั่งทะเลทางตะวันตกของไทย ที่ ภูเขาทอง บางกล้วย เขาสามแก้ว หลังสวน ท่าชนะ ที่พบความเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนา โดยเฉพาะการพบเมืองท่าสุวรรณภูมิฟากทะเลอันดามันและเส้นทางข้ามคาบสมุทรที่มีความแน่นอนและชัดเจนที่เกาะสองในเขตแดนเมียนมาที่เรียกว่า ขะเมาย์ ที่คล้ายกับเขาสามแก้ว โดยสรุปว่าสุวรรณภูมิ ซึ่งมีทั้งเกาะ อ่าว คาบสมุทรและแผ่นดินใหญ่ที่เป็นดินแดนมั่งคั่งด้วยทรัพยากรโลหะธาตุและความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งผู้คน สัตว์ป่า พืชพันธุ์ทางธรรมชาตินานาชนิดที่พ่อค้าอินเดียและผู้ที่มาจากตะวันออกกลางแล่นเรือมาแสวงหาเป็นสินค้าเพื่อความมั่งคั่งของตน หลักฐานจากทางโบราณคดีของภูมิภาคนี้แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาพุทธศตวรรษที่ 1 สังคมของภูมิภาคได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นสังคมบ้านเมืองและรัฐเล็ก ๆ เกิดขึ้นแล้ว เป็นการขานรับความสัมพันธ์ทางการค้าขายและการเคลื่อนย้ายของผู้คนจากอินเดียและผู้คนจากภายในบริเวณใกล้เคียงเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้น ซึ่งทั้งหลายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นจากหลักฐานทางวัฒนธรรมที่เป็นศิลปวัฒนธรรม ภาษา ศาสนาและพิธีกรรมที่อาจสืบเนื่องเป็นสมัยเวลาทางประวัติศาสตร์แรกเริ่มของดินแดนบ้านเมืองและผู้คนได้ นั่นคือสมัยสุวรรณภูมิที่บรรดานักโบราณคดีไทยและเทศต่างเรียกว่าเป็นยุคเหล็ก หรือสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย และกำหนดสมัยเวลาออกเป็นยุคต้นและยุคปลาย ยุคต้นตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 1 ลงมาจนถึงพุทธศตวรรษที่ 3 และยุคปลายตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 4 ลงมาจนถึงพุทธศตวรรษที่ 8

ภาพ แผ่นหิน ดินเผา มีรูปสัญลักษณ์ต่างๆ พบที่ขะเมาย์

อาจารย์ภูธร ภูมะธน

เสนอว่าข้อสันนิษฐานต่างๆ แต่เดิมนั้นล้วนมีที่มาจากหลักฐานที่เปราะบางและมักสรุปจากตรรกะง่ายๆ แต่หากยอมรับว่าสุวรรณภูมิ คือ ชื่อดินแดนสำคัญแรกประดิษฐานพระพุทธศาสนาในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ต้นพุทธกาลจริง ช่องทางพิสูจน์ที่หนักแน่นน่าเชื่อถือ คือการแสวงหาให้ค้นพบหลักฐานเนื่องในพระพุทธศาสนาที่มีอายุครั้งรัชสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ซึ่งที่ผ่านมายังไม่พบยกเว้นการพบหลักฐานขนาดเล็กซึ่งน่าจะนำเข้ามาจากอินเดีย เช่น เครื่องหมายไตรรัตนะ ลูกปัด ขันสัมฤทธิ์ เครื่องประดับ ส่วนใหญ่พบตามชุมชนริมทะเลในคาบสมุทรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นชุมชนเส้นทางการค้าขายทางทะเลตั้งแต่ยุคต้นพุทธกาล รวมทั้งตามแหล่งโบราณคดีแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา-แม่กลอง รวมทั้งที่อู่ทอง ซึ่งยังมีอายุหลังสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชหลายศตวรรษ และจากหลักฐานโบราณคดีที่มีอายุครั้งต้นพุทธกาลซึ่งนำเข้าจากอินเดียและที่สืบเนื่องที่พบ ประกอบด้วย ลูกปัดรูปแบบพิเศษ รูปสิงห์ ไตรรัตนะ ลูกเต๋า ตราประทับ เหรียญ ธรรมจักร ลวดลายศิลปกรรม รูปสิงห์ และรูปคช-ลักษ์ มี ตลอดจน ลายมงคลต่างๆ เสนอว่าอาจจะเป็นไปได้ว่าดินแดนสุวรรณภูมิคือ ดินแดนที่อยู่ตามเส้นทางจากริมฝั่งอ่าวเมาะตะมะแถบเมืองสะเทิม ผ่านมายังลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา-ป่าสัก สู่ลุ่มแม่น้ำชี-มูล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย สู่ทะเลที่อ่าวตังเกี๋ย สุวรรณภูมิ คือชื่อรวมของชุมชนเมืองตามเส้นทางข้ามคาบสมุทรระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสายไหมทางใต้ที่มีบทบาทด้านการค้าและการปลูกฝังรับรู้เรื่องพุทธศาสนาที่นำมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 3 ก่อนที่จะมาปักหลักอย่างมั่นคงในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11–12 พร้อมกับที่ชื่อสุวรรณภูมิได้กลายเป็นมงคลนามที่นิยมนำมาใช้

ภาพ ชิ้นส่วนธรรมจักร อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-12
พบที่เมืองกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ภาพเก่าจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

ภาพ ลูกปัดหินคาร์เนเลียน (camelian)
ฝังลายเส้นสีขาว
(etched bead)
1 พบที่ซอย 13 อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2 พบที่จังหวัดลพบุรี
3 พบที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ภาพ จี้ห้อยรูปสิงโตหมอบ
พบที่บ้านหลุมข้าว
อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
(สมบัติเอกชน)

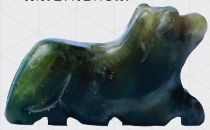

ได้ชี้ประเด็นสำคัญว่าสุวรรณภูมินั้น มิได้เป็นรัฐ อาณาจักร หรือมหานครที่จะระบุชี้ชัดได้ถึงขณะนี้นั้น แม้นักวิชาการได้พยายามเสนอว่าสุวรรณภูมิอยู่ในเมียนมาตอนใต้ ประเทศไทย คาบสมุทรมาเลย์และไกลถึงสุมาตรา แต่ก็ยังไม่มีหลักฐานยืนยันใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นบันทึก จดหมาย หมายเหตุ แผนที่ที่จะรองรับ ต่างจากสุวรรณทวีปที่ดูเหมือนว่าจะสรุปกันให้เป็นสุมาตราโดยเฉพาะที่ปาเล็มบัง ทั้ง ๆ ที่เป็นเพียงการตีความใหม่ในเรื่องของท่านอติศะ (พระทีปังกรศรีชญาน) เรื่องอาจาริยะธรรมกีรติที่ยังมิได้มีหลักฐานรองรับใด ๆ แต่ก็นิยมนำมากล่าวอ้างในลักษณะตอบคำถามที่ยังตอบไม่ได้ เช่นเดียวกับที่เรายังไม่รู้ได้ว่าตปุสสะและภัลลิกะไปไหน กระทั่งพระโสณะและพระอุตตระท่านถูกส่งไปที่ใด รวมทั้งได้ไปถึงที่นั่นหรือไม่ จริง ๆ แล้วเราก็ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าเรือของชาวอินเดียไปแตกล่มจมที่ไหน เราไม่รู้ว่าอาจาริยะธรรมกีรติพำนักสอนอยู่ที่ไหน ท่านอติศะเดินทางไปไหน เมื่อยังไม่มีหลักฐานชัด ก็ไม่ควรจะรีบตอบหรือสรุปความไม่รู้ว่ารู้ ความไม่แน่ว่าแน่ หรือรีบปิดคำถามด้วยการเลิกค้นหาประจักษ์พยานและหลักฐานที่จะต้องซื่อตรงไว้อย่างมั่นคง และไม่ให้การตีความจากจินตนาการของเรากลายเป็นประจักษ์พยานหลักฐานและบังคับขืนให้คนอื่นยอม ซึ่งต้องขบคิดและชั่งน้ำหนักใหม่ระหว่าง "ตำนาน" กับ "ความเป็นจริง" ว่าแท้จริงแล้วต้องขาดกันเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น หรือสำหรับสุวรรณภูมิที่อยู่ในจินตนาการของมนุษย์มากว่า 2,000 ปี ว่าแท้ที่จริงแล้วเรากำลังค้นหาอะไร ? และอะไรเล่าที่เราจะพึงพอใจ ? ก่อนที่จะปิดท้ายบทความว่าสุวรรณภูมินั้นมีความสัมพันธ์พิเศษในการพระพุทธศาสนา โดยช่วงเดียวกันนั้นเองที่การค้าและการแลกเปลี่ยนทางเทคโนโลยีก็แพร่หลายมาก ยิ่งเมื่อหากหลักฐานทางโบราณคดีมีมากพอ ก็จะยิ่งสนับสนุนยิ่งขึ้นถึงการที่ทั้งพระพุทธศาสนารวมทั้งศาสนาพราหมณ์ที่มีอยู่แล้วนั้น ก็พัฒนาต่อจนสถาปนาเป็นรัฐที่เรียกกันว่าทวารวดีในพุทธศตวรรษที่ 12-13 พร้อมกับการพัฒนาอักขระจากอักขระพราหมีเอเชียใต้มาจารึกนานาธรรมกถาบาลีตลอดจนอื่น ๆ อีก และว่า สุวรรณภูมิ เป็นดินแดน

ที่วัฒนธรรมสันสกฤตเคยรุ่งเรืองและทิ้งจารึกสำคัญไว้ไม่น้อย สุวรรณภูมิเป็นแดนแห่งการทำมาค้าขายที่เปิดกว้าง เต็มไปด้วยมิตรไมตรี มีจิตวิญญาณและวัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งพร้อมรับทั้งระบบคุณค่าพราหมณ์และพุทธ ตลอดจนระบบคุณค่าของจีนกระทั่งคริสต์และอิสลาม แม้กระทั่งระบบคุณค่าสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์หรือชุดความคิดต่าง ๆ ระบบคุณค่า ประเพณี วิถีท้องถิ่นเหล่านี้ที่ผสมผสานผ่านระบบคุณค่าสันสกฤต ก่อเกิดเป็นนานามรดกอันสุดแสนมหัศจรรย์ร่วมกันของประชาคมอาเซียน สุวรรณภูมิเป็นสถานแห่งการผ่านพบเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยน แห่งการค้าและประกอบกิจการสมต่อการที่เป็นชื่อของท่าอาศยานหลัก ณ ใจกลางของภาคพื้นดินแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทุกวันนี้ แม้เราจะไม่ล่วงรู้ได้ถึงการเสกสรรถึงทั้งสุวรรณทวีปและสุวรรณภูมิอันเลื่องชื่อในสมัยก่อน แต่ทุกวันนี้ แผ่นดินทองนี้ก็ยังอยู่และยังสำดงถึงภูมิอารยะอันสร้างสรรค์โอกาสเสมอแห่งมนุษย์ทั้งมวล

สุวรรณภูมิ : คุณค่า 5 มิติ

การศึกษาสุวรรณภูมิในปัจจุบันนั้น เริ่มต้นจากจากสมมุติฐานเบื้องต้นซึ่งเป็นคำถามเสมอมาว่าจริงแล้วมีสุวรรณภูมิไหม เป็นเพียงจินตนาการ ความใฝ่ฝัน หรือเพียงเรื่องแต่งในนิทานตำนาน ชาดก ตลอดจนเรื่องเล่าและการจดจารบันทึกต่าง ๆ ที่สืบต่อกันมา ด้วยเหตุที่มีการบันทึกบอกเล่ากันมาร่วม 2,000 ปี เป็นไปอย่างกว้างขวางทั้งในฟากตะวันตก คือ กรีก อียิปต์ โรมัน กระทั่งอินเดียและจีน รวมทั้งอาหรับ ซึ่งล้วนเป็นอารยธรรมสำคัญของโลกที่มีวิถีการบันทึก จดจารอย่างต่อเนื่อง โดยมีการระบุคุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของสุวรรณภูมิอาทิ การต้องไปทางทะเล รวมทั้งการมีผลิตผลอันเป็นที่ต้องการในสมัยนั้น ๆ ที่สอดคล้องต้องตรงกัน ส่วนตำแหน่งแห่งหนของสุวรรณภูมิที่มีความพยายามกำหนดชัดนั้น มีทั้งที่กำหนดเพียงขอบเขตอาณาบริเวณกว้าง ๆ กำหนดเป็นบางบริเวณ และที่มีความพยายามกำหนดชัดเป็นจุด กล่าวคือ ที่กำหนดเป็นขอบเขตอาณาบริเวณกว้าง ๆ ว่าหมายถึงดินแดนระหว่างอินเดียกับจีน โดยมีอาณาบริเวณสำคัญ ๆ ถึง 5 บริเวณ ที่ได้รับข้อสันนิษฐานมากที่สุดอยู่ที่เมียนมาตอนใต้ ภาคตะวันตกของไทย และตอนบนของคาบสมุทรไทย-มาเลย์ รวมทั้งรายรอบบริเวณก้นอ่าวไทย หรือฝั่งตะวันตกของอ่าวไทย ชายฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของมาเลเซียและ บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงในประเทศเวียดนามต่อเนื่องถึงกับพูชา

สุวรรณภูมิ เป็นดินแดนที่วัฒนธรรมสันสกฤตเคยรุ่งเรืองและทิ้งจารึกสำคัญไว้ไม่น้อย สุวรรณภูมิเป็นแดนแห่งการทำมาค้าขายที่เปิดกว้าง เต็มไปด้วยมิตรไมตรี มีจิตวิญญาณและวัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งพร้อมรับทั้งระบบคุณค่าพราหมณ์และพุทธ ตลอดจนระบบคุณค่าของจีน กระทั่งคริสต์และอิสลาม แม้กระทั่งระบบคุณค่าสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์หรือชุดความคิดต่าง ๆ ระบบคุณค่า ประเพณี วิถีท้องถิ่นเหล่านี้ที่ผสมผสานผ่านระบบคุณค่าสันสกฤต ก่อเกิดเป็นนานามรดกอันสุดแสนมหัศจรรย์ร่วมกันของประชาคมอาเซียน สุวรรณภูมิเป็นสถานแห่งการผ่านพบ เชื่อมต่อและแลกเปลี่ยน แห่งการค้าและประกอบกิจการ สมต่อการที่เป็นชื่อของท่าอากาศยานหลัก ณ ใจกลางของภาคพื้นดินแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทุกวันนี้ แม้เราจะไม่ล่วงรู้ได้ถึงการเสกสรรถึงทั้งสุวรรณทวีปและสุวรรณภูมิอันเลื่องชื่อในสมัยก่อน แต่ทุกวันนี้ แผ่นดินทองนี้ก็ยังอยู่และยังสำแดงถึงภูมิอารยะอันสร้างสรรค์โอกาสเสมอแห่งมนุษย์ทั้งมวล

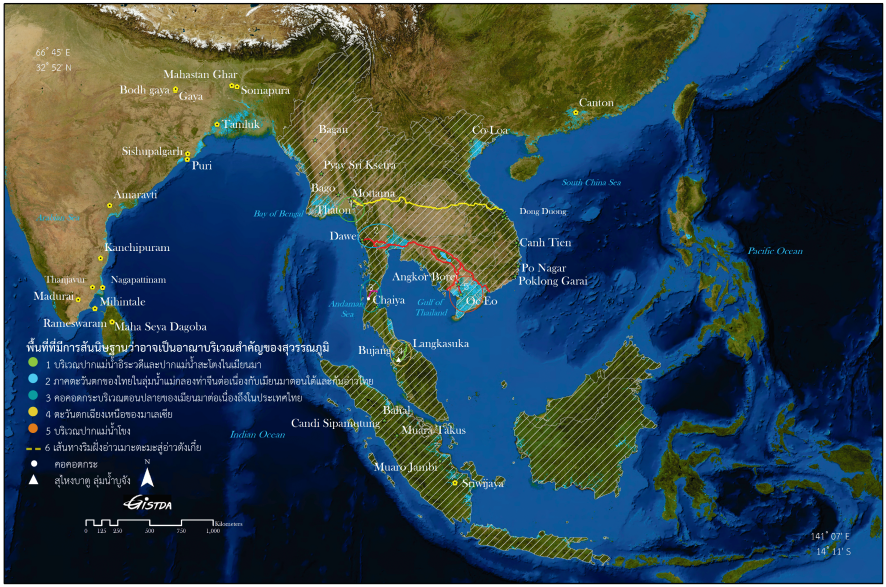

คำอธิบายสัญลักษณ์

เมืองโบราณ ช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-12
เมืองท่า-เมืองโบราณ ช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-12
เส้นทางข้ามคาบสมุทร
ทวาย-ออกแก้ว
ระนอง-ชุมพร
อุโมงปะคา-ปัตตานี
แนวรอยแหล่งน้ำ
พื้นที่คาดว่าเป็นดินแดนสุวรรณภูมิ
แนวชายฝั่งโบราณ (ราบ.)
* จากการทำวนแนวเส้นน้ำทะเลที่ลุกขึ้นไปในแผ่นดิน ช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 19

ภาพจากดาวเทียม Terra-MODIS บันทึกเมื่อวันที่ 26 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2547

ดัดแปลงโดย : สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

แผนที่แสดงตำแหน่งเมืองโบราณและเมืองท่าโบราณ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10-12

เมื่อประมวลจากผลงานทั้งหลายข้างต้นที่เริ่มมีการศึกษาค้นคว้าและรายงานทั้งภายในและต่างประเทศในระยะ 100 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเริ่มจากการสืบสวนจากนิทานชาดกของอินเดีย ตลอดจนพงศาวดารและบันทึกต่างๆ ทั้งของอินเดีย ลังกา กรีก โรมัน และจีน โดยยังมีส่วนของฝ่ายเปอร์เซียและอาระเบียน้อยมาก ก่อนที่จะเป็นการศึกษาค้นคว้าและสืบเสาะเชิงประวัติศาสตร์เทียบเคียงกับวิทยาการต่างๆ โดยเฉพาะภูมิศาสตร์ ภาษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมวิทยา ตลอดถึง เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์และการเมือง

ตามด้วยวิทยาการด้านหลักฐานโบราณคดีและวิธีวิทยาศาสตร์ต่างๆ ในระยะหลัง โดยเฉพาะในงานของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศล่าสุดใน ล้วนสรุปตรงกันว่าสุวรรณภูมิไม่ได้เป็นเพียงดินแดนในจินตนาการที่เลื่อนลอย แต่มีความเป็นไปได้มากที่จะมีอยู่จริง ตั้งอยู่ณ บริเวณระหว่างอินเดียกับจีน ที่ทุกวันนี้เรียกว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน

ถึงขณะนี้พอจะประมวลคุณค่าอันเป็นมรดกตกทอดแห่งสุวรรณภูมิในเชิงประจักษ์ ทั้งด้านภูมิศาสตร์กายภาพและทรัพยากร ด้านการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของรัฐ ด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิทยาการและการผลิต ด้านการค้าขาย พาณิชยการและบริการ และ ด้านศิลปะและวัฒนธรรม เสมือนคุณค่า 5 มิติของสุวรรณภูมิ หรือ 5 Diamond Values of Suvarnabhumi ที่สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาศักยภาพของเมือง ได้ดังนี้

ด้านภูมิศาสตร์, กายภาพและทรัพยากร
(Geography and Natural Resources)

ด้วยธรณีสัณฐานที่มีลักษณะพิเศษหลายประการ กล่าวคือ เป็นคาบสมุทรที่อยู่ระหว่าง 2 มหาสมุทรสำคัญของโลก เสมือนสะพานแผ่นดินที่คั้นระหว่างโลกตะวันตกและตะวันออก ตั้งอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร มีภูมิอากาศชุ่มชื้น มีลมมรสุม พัดผ่าน ผ่านการเปลี่ยนแปลงของผืนแผ่นทวีปมาช้านาน นำมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติทั้งในดิน หิน บนบกและในน้ำ ไม่ว่าจะเป็นแร่ธาตุและโลหะ รวมทั้งอัญมณีมีค่าผลผลิตจากป่า จึงเป็นสถานที่ที่ตั้งอยู่ ณ ตำแหน่ง "ทำเลทอง" ของทั้งโลก สืบต่อมาในทุกยุคและสมัย ไม่ว่ามนุษย์และโลกจะวิวัฒน์พัฒนาการ อย่างไร ที่สำคัญคือ มีแต่เพียงทำเลเท่านั้น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือสุวรรณภูมินี้เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นของดี มีค่า และเป็นที่เสาะแสวงหาของผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกเสมอมา

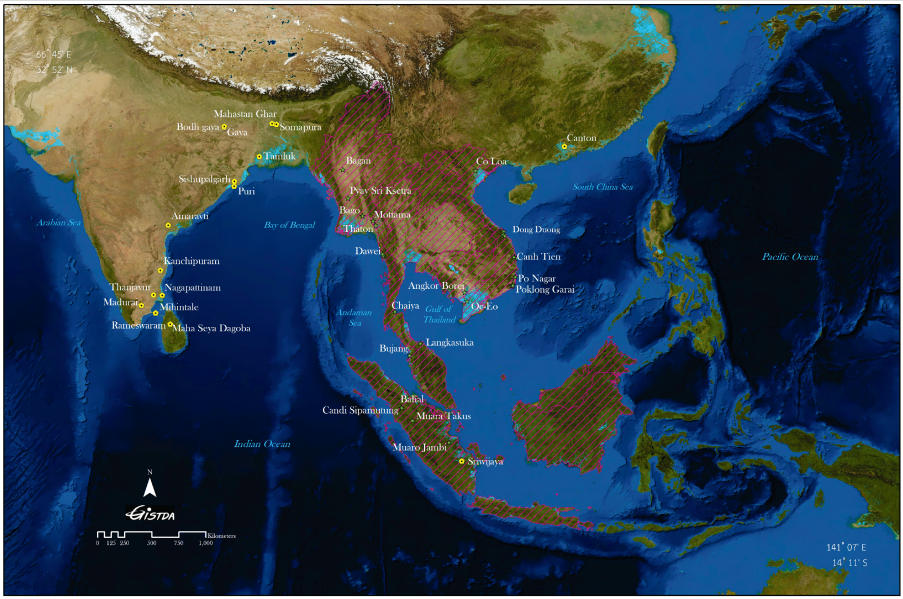

ด้านการตั้งถิ่นฐาน และพัฒนาการของรัฐ

(Settlement and Polity Development)

จากภูมิศาสตร์ กายภาพ และทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์ยิ่ง ตลอดจนทำเลที่ตั้งของ "สุวรรณภูมิ" มีหลักฐานการมาถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของมนุษย์ดึกดำบรรพ์ตั้งแต่นับล้านปีก่อน ก่อนที่จะวิวัฒน์พัฒนาการต่อเนื่องสู่มนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ พบว่า มีการตั้งถิ่นฐานตามเพิงผาและถ้ำตามไหล่เขา ก่อนการเคลื่อนย้ายลงมาตามลุ่มน้ำ เป็นชุมชนลักษณะต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยหินเก่าจนกระทั่งหินใหม่ และสมัยโลหะทั้งสำริดและเหล็กเป็นจำนวนมากในหลายละแวก ร่วมกับอารยธรรมย่อยอื่น ๆ โดยในระยะก่อนที่จะเกิดเป็นสังคมเมืองหรือรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น พบร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของผู้คนออสโตรเอเชียติกส์ที่นิยมปลูกข้าวเจ้าซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นคนมอญ-ขแมร์ กับออสโตรนีเซียที่นิยมเคลื่อนย้ายสู่ทะเลและหมู่เกาะที่ต่อมาเป็นคนมาเลย์ เมื่อประมาณ 4,000 ปีก่อน พร้อมกับการทยอยเข้ามาของคนไทที่นิยมปลูกข้าวจากแถบก้นอ่าวตังเกี๋ย แล้วค่อย ๆ เข้าสู่สมัยสำริดต่อด้วยเหล็กเมื่อประมาณ 3,000 - 2,500 ปีก่อน ซึ่งทำให้ในบริเวณนี้มีแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ และก่อเกิดเป็นอารยธรรมย่อยจำนวนไม่น้อย

ในการนี้ "สุวรรณภูมิ" ซึ่งตั้งอยู่บนทำเลพิเศษเต็มไปด้วยของมีค่า จึงเป็นทั้งชุมทาง ย่านการค้า และชุมชนที่ผู้คนหลากหลายดินแดน ทั่วทุกทิศมาเสาะแสวงหาผลิตผลและผลิตภัณฑ์ และมีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเป็นชุมทาง กระทั่งพัฒนาเป็นเมืองท่า และสถานการค้า ตามด้วยการก่อตั้งเป็นนคร รัฐ และอาณาจักร ของสุวรรณภูมิ ณ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่สืบต่อเนื่องมาหลายพันปีตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ ของหลากหลายชนเผ่าพันธุ์ทั้งจากในถิ่นและที่เคลื่อนย้ายมาจากต่างถิ่นทั้งใกล้และไกล ก่อเกิดอารยธรรมต่างๆ ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสมัยหิน สมัยโลหะสำริดและเหล็ก ซึ่งล้วนรุ่งเรือง ก่อนที่จะก่อตัวเป็นเมือง นคร และรัฐ ซึ่งมีการพบหลักฐานการพัฒนาเป็นถึงขณะนี้ ชุมชนที่เต็มไปด้วยผู้คนที่หนาแน่นหลากหลาย มีการจัดการเชิงซ้อนทั้งเชิงโครงสร้างและระบบจัดการทางสังคมเครือข่าย พร้อมกับการสืบต่อเป็นนครรัฐในระดับอาณาจักรในสมัยต่อมา โดยล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในลักษณะต่าง ๆ ท่ามกลางการพัฒนาไปด้วยกันตลอดมาแม้ถึงปัจจุบันที่มีการร่วมกันก่อตัวเป็นประชาคมอาเซียนของ 10 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบันซึ่งประกอบด้วย อินโดนีเซีย

มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน ดารุส-ซาลาม เวียดนาม ลาว เมียนมา และกัมพูชา ท่ามกลางนานาประชาคมในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคอื่น จนกระทั่งข้ามทวีปและประชาคมโลก ในขณะที่ ในระดับชน-ชาติ ก็มีการเคลื่อนย้ายและผสมผสานอย่างต่อเนื่องและขยายขอบเขตจนเลยพ้นพรมแดนหรือขอบเขตใดๆ ในโลกสมัยใหม่และในอนาคตข้างหน้าของความเป็นแผ่นดินทอง สุวรรณภูมิ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทั้งนี้ โครงการฯ มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจนพบว่ามี 2 อาณาบริเวณสำคัญ คือ เขาสามแก้วที่คอคอดกระ และที่สุไหงบาตูในลุ่มน้ำบูจัง กล่าวคือเขาสามแก้วนั้นเป็นเมืองท่าที่มีการพัฒนาอยู่บนเส้นทางสายไหมทะเล นับเป็นเมืองท่าแห่งแรกของทะเลจีนใต้ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของโลกาภิวัตน์ จนอาจนับเป็นเมืองท่าแห่งแรกของทะเลจีนใต้ มีความเป็นมหานครที่ก่อรูปเริ่มแรกเป็นนครรัฐในระดับสากลมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 2–5

แผนที่แสดงตำแหน่งเมืองโบราณในช่วงยุคสุวรรณภูมิ บริเวณเขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร

ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิทยาการและการผลิต

(Science and Technology)

วิทยาการการเดินทางไกลทางทะเลของผู้คนทั้งที่อยู่และเดินทางมายังดินแดนสุวรรณภูมินับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเป็นสุวรรณภูมิ ในฐานะเมืองชุมทางย่านผ่านไปมาและชุมชนที่มีผู้คนมาตั้งถิ่นฐาน เก็บเกี่ยวผลิตผลและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการจนกระทั่งพัฒนาเป็นเมืองท่า เป็นสถานีการค้า เป็นนครซึ่งมีสิ่งสนับสนุนมากมาย ไม่ว่าจะหลักฐานความเชี่ยวชาญในการเดินเรือมาแต่เดิมของชนชาวออสโตรนีเซียแห่งย่านทะเลจีนใต้ รวมทั้งหลักฐานการพบรอยวัฒนธรรมดองซอนสมัยเมื่อพุทธศตวรรษที่ 3 และซาหวิ่น สมัยพุทธศตวรรษที่ 2 – 5 โดยทั่วไปตามแหล่งโบราณคดีจำนวนมากรายรอบทะเลจีนใต้ รวมทั้งพงศาวดารราชวงศ์ฮั่น (พุทธศตวรรษที่ 5 – 8) และราชวงศ์เหลียง(พุทธศตวรรษที่ 8 – 10) ที่กล่าวถึงการเดินทางเรือผ่านอาณาบริเวณนี้ และยัง**พบวิทยาการการตั้งถิ่นฐาน การจัดการพื้นที่การเกษตรและกสิกรรม** จากการขุดค้นศึกษาวิเคราะห์ล่าสุดทั้งที่เขาสามแก้วและสุไหงบาตูซึ่งก่อนกว่า กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 2 เป็นต้นมา ล้วนแสดงถึงวิทยาการการตั้งถิ่นฐานกล่าวคือที่เขาสามแก้วดังที่กล่าวมาแล้ว มีการจัดการเชิงพื้นที่ตามไหล่เขาใกล้ลำน้ำในลักษณะต่างๆ ทั้งผนัง กำแพง คู ระบบทางน้ำ เขื่อน ตลอดจนเขตที่พักอาศัย การผลิต การค้าตลอดจนการกสิกรรม ขณะที่สุไหงบาตู มีการก่อสร้างด้วยอิฐเป็นอาคาร ศาสนสถานและท่าเรือแล้ว ทำนองเดียวกับที่ขะเมายี้ และคลองหนู สำหรับการเกษตรและกสิกรรมก็เช่นกัน ดังที่ ดร.เบเลน่า เบเรนิช สรุปเสนอจากผลการศึกษาโบราณคดีพฤกษศาสตร์ว่าที่เขาสามแก้วนั้นสามารถจัดการอาหารอุปโภครองรับระบบการผลิตของนานาผู้เชี่ยวชาญ ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้ามาจากแดนไกลหรือการปลูกเลี้ยงในอาณาบริเวณรายรอบ มีการกสิกรรมที่มากพอเลี้ยงดูผู้คนทั้งที่อยู่ในถิ่นและที่ผ่านไปมา **รวมทั้งวิทยาการหัตถอุตสาหกรรม** เช่น การผลิตภาชนะ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ จากดินเผา เหล็ก และสำริด การผลิตเครื่องประดับจากหิน แก้ว ทองคำ โดยเครื่องปั้นดินเผาซึ่งพบมากมายทั้งของในถิ่นและจากต่างถิ่นนั้น เฉพาะที่เขาสามแก้วซึ่งมีการศึกษาอย่างละเอียดล่าสุด พบว่ามีความหลากหลายชนิดและประเภทจากหลายแหล่งที่มารวมอยู่ ทั้งที่ผลิตในถิ่น ทั้งเครื่องปั้นดินเผาท้องถิ่นที่ยังไม่ใช้แป้นหมุน เป็นต้น และที่สำคัญไม่แพ้กันคือการพบเศษเครื่องถ้วยสมัยราชวงศ์ฮั่นเป็นจำนวนมากที่สุดที่พบนอกผืนแผ่นดินจีนและเขตประชิด ทั้งแบบขึ้นรูปด้วยขดดินและแบบแป้นหมุน ทั้งแบบกดลายประทับและไม่กดลายประทับ

ซึ่งทั้งรูปแบบ เทคนิควิธีตลอดจนวัตถุดิบ สะท้อนถึงความสัมพันธ์กันอย่างกว้างขวางระหว่างจีน เวียดนาม ภาคพื้นแผ่นดินไทยและเอเชียใต้ โดยเฉพาะสำริดมีดีบุกในสัดส่วนสูง (high tin bronze) น่าจะมีช่างจากเอเชียใต้มาตั้งฐานการผลิตที่เขาสามแก้วด้วยแล้ว ในขณะที่ฝั่งตะวันตกที่ภูเขาทองที่ในระยะแรกอาจร่วมสมัยกับเขาสามแก้วเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 3 – 5 ต่อเนื่องถึงพุทธศตวรรษที่ 8 – 9 พบภาชนะจากเอเชียใต้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะภาชนะดินเผาจากอินเดียกลุ่ม Rouletted Wares หรือแม้แต่ลูกปัดและตราประทับทั้งหิน แก้วและทองคำที่มีความหลากหลายตามตลาดต้องการโดยคนท้องถิ่นระดับสูงที่รู้จักเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบ เป็นเครือข่ายและการค้าระหว่างกัน อย่างมีการจัดการทางสังคมเป็นกลุ่มพวก ซึ่งมีการถ่ายทอดทักษะ เทคโนโลยี วัตถุดิบ ผลิตผล ตลอดจนกระบวนการปรับปรนและพัฒนาการระหว่างกันอย่างสูง และบ่งชี้ว่าเป็นการปรับปรุงพัฒนาเชิงช่างเพื่อสนองตลาดที่เป็นตลาดชั้นสูงในระดับชนชั้นปกครอง พ่อค้าใหญ่ หรือชนชั้นนำซึ่งมีความมั่นคงและผูกพันกับชนชั้นปกครองทั้งภายในและภายนอกในลักษณะของการแข่งขันที่นำมาซึ่งการเผยแพร่เทคนิควิทยาการความรู้และอื่น ๆ

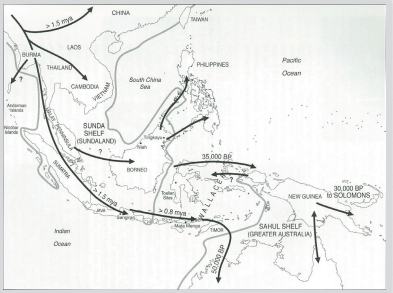

ภาพ แผนที่แสดงการเคลื่อนย้ายไปมาของผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ที่มา Southeast Asia From prehistory to history ,Ian Glover and Peter

ภาพ กลองสำริดดองซอน
พบที่เขาสามแก้ว ชุมพร

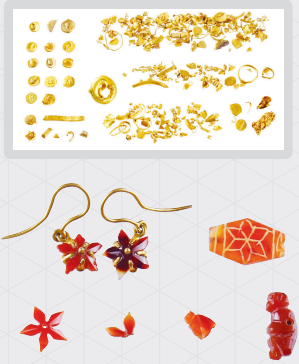

ดังนั้น วิทยาการและการผลิตในดินแดนสุวรรณภูมิที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ว่าจะการเดินทางทางทะเลข้ามทวีป การตั้งถิ่นฐานในระดับเมืองหรือมหานครการกสิกรรมเชิงซ้อน การผลิตภาชนะเครื่องใช้จากดินเผาและสำริดที่หลายหลากการผลิตเครื่องมือเหล็ก จนกระทั่งเครื่องประดับอย่างประณีตและสูงค่าจากหินแก้ว กระทั่งทองคำ ล้วนชี้ชัดถึงความก้าวหน้าอย่างยิ่งในดินแดนสุวรรณภูมิเมื่อร่วม 2,000 ปีที่แล้ว ดังที่แม้ทุกวันนี้ก็ยังดำรงไว้ซึ่งความมีชื่อเสียงด้านการเป็นฐานการผลิตในแทบทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนอุตสาหกรรมอื่นๆ รวมทั้งการเดินทางติดต่อที่มีหลายนครยังดำรงสถานะการเป็นศูนย์การสัญจรไปมาทั้งทางบกทางทะเลและทางอากาศของภูมิภาคและของโลก โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร กัวลาลัมเปอร์ สิงคโปร์ จากาตาร์ และ โฮจิมินห์

การค้าขาย พาณิชยการและบริการ
(Commercial, Trade and Services)

ดินแดนสุวรรณภูมิ อุดมด้วยผลิตผล และผลิตภัณฑ์อันเป็นสินค้าหายากและ สินค้าชั้นดี เป็นที่ต้องการของโลก ซึ่งจากหลักฐานบันทึก จดหมายเหตุต่างๆ ทั้ง ของจีน อินเดีย โดยเฉพาะ กรีก โรมันและอาหรับ รวมทั้งจากผลการศึกษาค้นคว้า ทางโบราณคดีอย่างต่อเนื่อง ปรากฏหลักฐานกล่าวถึงผลิตผลและผลิตภัณฑ์ใน ตลาดการค้าที่เกี่ยวเนื่องถึงกัน ตั้งแต่ที่มีถิ่นกำเนิดในดินแดนและที่ถูกนำมาซื้อหา ค้าขายแลกเปลี่ยนในดินแดนที่เรียกว่า Chryse Aurea สุวรรณภูมิ หรือ จินหลิน เป็นจำนวนมาก เช่น กระดองกระ กระดองเต่า ไม้กฤษณา หนังสัตว์ เขาสัตว์ กระดูกสัตว์ ชากสัตว์ ไหมดิบ เส้นไหม แร่ทอง แร่เงิน แร่ดีบุก และแร่สำคัญต่างๆ ส่งผลให้สุวรรณภูมิเข้าร่วมในเครือข่ายการค้าของโลกตั้งแต่ยุคโลหะ บนเส้นทางที่พาดผ่านจากทะเลแดงถึงทะเลจีนใต้ ในลักษณะค้าขายส่งต่อกันเป็นทอดๆ โดยไม่มีการเดินทางตลอดสายจากต้นทางถึงปลายทางสินค้าจากสุวรรณภูมิล้วนแต่เป็นของหรูหราและ ฟุ่มเฟือยมีราคาดังปรากฏทั้งในจดหมายเหตุของกรีก อินเดีย และพงศาวดารราชวงศ์ฮั่น ต่อเนื่องจากสมัยพุทธกาลที่เริ่มเกิดศูนย์กลางระดับเมืองขึ้นในอินเดียเชื่อมโยงไปกับเส้นทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีสุวรรณภูมิเป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการเดินทางไปค้าขายแสวงหาความมั่งคั่ง

จากรายงานเสนอของ ดร.เบเลน่า เบเรนิชและคณะ และ ดร.บริจิตต์ บอเรล ข้างต้น สุวรรณภูมิเพียบพร้อมด้วยระบบรวบรวม จัดหาส่งต่อ ทั้งวัตถุดิบและผลผลิต เป็นเครือข่ายในลักษณะตลาดและการค้าที่เป็นระบบ ครบวงจร โดยอาจร่างภาพเส้นทางสายหลักในการขนส่งค้าขายจากทะเลเมดิเตอร์เรเนียนสู่อเล็กซานเดรียแล้วล่องตามแม่น้ำไนล์ จากนั้นจึงข้ามทะเลทรายไปยังเมืองท่าริมทะเลแดง Myos Hormos หรือ Berinike ในอียิปต์ก่อนที่จะข้ามอ่าวเปอร์เซียมายัง Barygaza Muziris แล้วอ้อมปลายคาบสมุทรเอเชียใต้หรืออินเดียสู่ Arikamedu Sopatma อาจเลยไปถึง Tamralipti ในลุ่มน้ำคงคา และที่ Huangzhi

ก่อนที่จะข้ามอ่าวเบงกอลมายัง Fugandulu แล้วเดินข้ามคอคอดกระมายัง Yilumo เพื่อเดินทางต่อด้วยเรือสู่ Duyuan Rinan Hepu Xuwen แล้วจึงเดินทางต่อไปยังนครหลวงลั่วหยางแห่งราชอาณาจักรฮั่นตะวันออก และที่สำคัญสุวรรณภูมิ มีระบบ เงิน ตรา พร้อมระบบการสื่อสาร แลกเปลี่ยนทางการค้า แล้ว กล่าวคือไม่เพียงผลิตภัณฑ์ ผลิตผลและบันทึกจดหมายเหตุเท่านั้น ยังมีการพบเงินตราจากหลากหลายดินแดนโดยเฉพาะจากโรมันอินเดียและจีนมาถึงอาณาบริเวณนี้แล้ว โดยเฉพาะเหรียญทองของจักรพรรดิโดมิเทียนแห่งจักรวรรดิโรมัน (พ.ศ.624 – 639) พบที่บางกล้วย เหรียญทองแดงของจักรพรรดิวิคโตรินุส (พ.ศ. 812 – 814) พบที่อู่ทอง เหรียญตีตราประทับที่เรียกว่า Punch Mark Coin ที่เริ่มใช้ในสมัยพุทธกาลตามมหาชนบทต่าง ๆ ในอินเดีย ตลอดจนเหรียญทองแดงผสมจากสมัยราชวงศ์สาตวาหนะ พุทธศตวรรษที่ 8 รูปเรือสองใบกับวัวมีโหนก ที่คลองท่อม

ภาพ ก้อนดีบุกรูปแบบและสัญลักษณ์ต่างๆ พบที่เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร

ภาพ เบ้าหิน สำหรับหลอมเป็นรูปจำลองจากเหรียญโรมัน พบที่ภูเขาทอง จังหวัดระนอง

ศิลปะและวัฒนธรรม
(Art Cultural and Civilization)

ดังที่กล่าวเป็นลำดับมาตั้งแต่ต้นถึงคุณค่าอันเป็นมรดกตกทอดแห่งสุวรรณภูมิในเชิงประจักษ์ทั้งด้านภูมิศาสตร์กายภาพและทรัพยากร ด้านการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของรัฐ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิทยาการและการผลิต ด้านการค้าขาย พาณิชยการและบริการ ซึ่งล้วนเป็นฐานสำคัญของการก่อเกิดศิลปะและวัฒนธรรม จนกลายเป็นมรดกเชิงคุณค่าด้านศิลปะและวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ที่สะสมอยู่ในสุวรรณภูมิ ทั้งที่จับต้องได้และไม่อาจจับต้องได้หลากหลายประการ อาทิ มีพื้นฐานการเป็นชุมทาง การตั้งถิ่นฐาน วิวัฒน์พัฒนาชีวิตวิถีวัฒนธรรม การเดินทางติดต่อปะทะสังสรรค์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้คนชน-ชาติมาเนิ่นนานหลายพันปีตั้งแต่สมัยหินและโลหะ จนเข้าสู่ยุคหัวเลี้ยวหัวต่อประวัติศาสตร์ มีภาษา อักขระและจารึก การสื่อสาร และอาจมีการจดหมายเหตุด้วยแล้วตามที่มีระบุในพงศาวดารราชวงศ์เหลียง มีวิถีวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน มีการผสมผสานการเป็นอยู่ อาหาร การนุ่งห่ม ประดับประดาตกแต่งร่างกาย ตลอดจนการประดิษฐ์ในเชิงศิลปะและความงาม ตลอดจนศิลปกรรมต่าง ๆ อันแสดงถึงวัฒนธรรมที่ดีงามมากมาย ดังหลายมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมที่ยังคงเหลือมาตั้งแต่เมื่อ 2,000 ปีก่อน โดยสามารถพบความเชื่อมโยงได้ 4 บริเวณคือ

- จากโลกฟากตะวันตก ในเอเชียใต้ พบเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นเครื่องใช้ชั้นสูง เครื่องสักการะบูชา เครื่องประดับสูงค่า จารึก เงินตรา และภาชนะต่าง ๆ อาทิ วงแหวนและแผ่นแป้นศิลาสมัยโมริยะ-ศุงคะ สมัยพุทธศตวรรษที่ 3-5 ที่เขาสามแก้วและขะเมาะยี้ เครื่องประดับ ตกแต่ง ถนิมพิมพาภรณ์ รวมทั้งต่างหูทองคำที่ขะเมาะยี้ ผอบศิลา ประติมากรรมภาชนะในการอันเป็นมงคล รวมทั้งขามหรือขันสำริดซึ่งมีภาพแถวสัตว์ โครงสร้างอาคาร บุคคลชายหญิงที่ถือว่าเป็นภาพบุคคลเก่าแก่ที่สุดที่พบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เครื่องสักการบูชาสัญลักษณ์แทนเครื่องระลึกในศาสนา ศรัทธา ในลักษณะของลูกปัด ดวงตราจี้สัญลักษณ์หลายลักษณะ โดยเฉพาะที่มีความเป็นอินเดียมากเกินกว่าอินเดีย เป็นต้น

ภาพ ต่างหูทองคำ พบที่ขะเมาะยี้ ตอนใต้ของเมียนมา

ภาพ วงแหวนศิลา สมัยโมริยะ-ศุงคะ พบในคลองท่าตะเภา เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร

• จากโลกฟากตะวันตกไกลออกไปถึงกรีกและโรมัน แม้พบเหรียญไม่มาก แต่การพบจี้จำลองจากเหรียญโรมันมีความสำคัญมาก เช่นเดียวกับ เครื่องประดับและเครื่องแก้วที่ประณีตมาก อาทิ เหรียญทองของจักรพรรดิโดมิเทียนแห่งจักรวรรดิโรมัน (พ.ศ.624 – 639) พบที่บางกล้วย เหรียญทองแดงของจักรพรรดิวิคโตรินุส (พ.ศ.812 – 814) พบที่อู่ทอง ตราประทับ หัวแหวน เครื่องห้อยแขวนประดับ มีรูปลักษณะจากโลกโรมัน ซึ่งพบเป็นจำนวนมาก แก้ว ทั้งที่ทำเป็นภาชนะและเครื่องประดับตกแต่งในลักษณะและลวดลายต่าง ๆ โดยเฉพาะที่ผลิตด้วยเทคนิคโมเสกอย่างประณีต เป็นรูปใบหน้า หรือบุคคล เป็นต้น

ภาพ จี้จำลองรูปจักรพรรดิโรมันต่างๆ
พบที่คลองท่อม จังหวัดกระบี่ และออกแอว เวียดนาม

• จากฟากตะวันออกจากจีน ซึ่งแสดงถึงการมาถึงของผู้คนจากแผ่นดินใหญ่ โดยเฉพาะเครื่องใช้ต่าง อาทิ เครื่องสำริด ตราประทับ คันฉ่อง และชิ้นส่วนสิ่งของต่าง ๆ ภาชนะ เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ฮั่น จากจีนในสมัยราชวงศ์ฮั่น

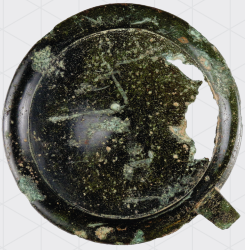

ภาพ คันฉ่องสำริด
พบที่เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร

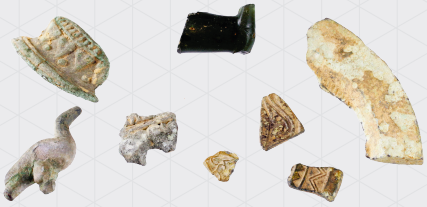

ภาพ ชิ้นส่วนสำริด มีเศษคันฉ่องสำริดจีน ต่างหูแก้วชาหวิ่น
พบที่ตอนใต้ของเมียนมา

• ในถิ่นสุวรรณภูมิ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในวัฒนธรรมดองซอน ซาหวิ่น คาลานาย รวมทั้งเครื่องประดับต่าง ๆ อาทิ เครื่องสำริด จากวัฒนธรรมดองซอน โดยเฉพาะกลองมโหระทึก และชิ้นส่วน ตลอดจนภาชนะอื่น ๆ ต่างหู เครื่องประดับลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมซาหวิ่นแห่งย่านทะเลจีนใต้

จากมรดกเชิงคุณค่าด้านศิลปะและวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ที่สะสมอยู่ในสุวรรณภูมินานัปการทั้งที่จับต้องได้และยังคงทนหลงเหลือผ่านกาลเวลามาร่วม 2,000 ปีที่ยกมาข้างต้น โดยไม่อาจประเมินถึงมรดกที่จับต้องได้แต่ไม่หลงเหลือไว้ รวมทั้งที่ไม่อาจจับต้องได้อีกมากมาย ไม่ว่าจะจากพื้นฐานการเป็นชุมทาง ตั้งถิ่นฐาน วิวัฒน์พัฒนาชีวิตวิถีวัฒนธรรม มีภาษา อักขระและจารึก การสื่อสารทำให้ผู้คนในสุวรรณภูมิมีลักษณะนิสัยที่เต็มไปด้วยความเป็นมิตรไมตรี เอื้ออาทรพร้อมต้อนรับผู้คน อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน พร้อมกับธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละถิ่น ตามระบบคุณค่าศรัทธา ศาสนา การจัดการบ้านและเมือง พร้อมรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปรับปรนอย่างเหมาะสม โดยมีพระพุทธศาสนาเป็นปฐมฐานและยังสืบสานตั้งมั่นอยู่บนภาคพื้นแผ่นดิน ในขณะที่ภาคพื้นคาบสมุทรตอนล่างและหมู่เกาะได้น้อมรับระบบคุณค่าอิสลามและคริสต์ไว้ ที่สำคัญคือมีการผสมผสานการเป็นอยู่ อาหาร การนุ่งห่ม ประดับประดาตกแต่งร่างกาย ตลอดจนการประดิษฐ์ในเชิงศิลปะและความงาม ตลอดจนศิลปกรรมและประเพณีต่าง ๆ อย่างมากมายจนนับเป็นเสน่ห์สำคัญของสุวรรณภูมิในปัจจุบันที่จะสืบสานต่อไปสู่อนาคต

กล่าวโดยสรุป มรดกและคุณค่าแห่งสุวรรณภูมิบนดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ประสานสืบเนื่องเป็นประชาคมอาเซียนในทุกวันนี้ มีการสืบต่อมาทั้ง 5 มิติคือ ด้านภูมิศาสตร์กายภาพและทรัพยากร (Geography Natural and Resources) ซึ่งสุวรรณภูมิตั้งอยู่บนสะพานเชื่อมสองโลก เหนือและใต้ ตะวันออกกับตะวันตกทั้งบกและทะเล ที่เต็มไปด้วยของดีมีค่า ด้านการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของรัฐ (Settlement and Polity Development) สุวรรณภูมิเป็นย่านผ่านไปมา ตั้งถิ่นฐาน ทำการค้า ก่อตัวของนานาเมือง นคร รัฐ และอาณาจักร ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิทยาการและการผลิต (Science and Technology) สุวรรณภูมินั้นเป็นแดนแลกเปลี่ยนและสั่งสมวิทยาการ เทคโนโลยีและการผลิตสำคัญของโลกขณะที่ด้านการค้าขาย พาณิชยการและบริการ (Commercial, Trade and Services) มีสถานะเป็นชุมทางและสถานีการค้าสำคัญของโลก โดยยังเป็นอู่แห่งศิลปะวัฒนธรรมและอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ในด้านศิลปะและวัฒนธรรม (Art, Culturaland Civilization) ด้วย

คุณค่าแห่งความรุ่งเรือง ของสุวรรณภูมิในศตวรรษที่ 21

การค้นหา "สุวรรณภูมิ" หรือ "สุวัณณภูมิ" แผ่นดินในเชิงนามธรรมแห่งความคิดที่มีความอุดมสมบูรณ์ร่ำรวยด้วยทองคำและทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ซึ่งปรากฏชื่ออยู่ในจารึกคัมภีร์ เผยแผ่พุทธศาสนา จดหมายเหตุ เอกสาร และแผนที่โบราณของจีนและโรมันมากกว่า 3,000 ปี

ในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชทานบทพระราชนิพนธ์ "พระมหาชนก" และนามมงคล "สุวรรณภูมิ" เป็นชื่อท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งที่ 2 ของประเทศไทย ทำให้บทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงโลกของ "สุวรรณภูมิ" มาเป็นแรงบันดาลใจในการขยายคุณค่าสู่การเป็นประตูเชื่อมโลกและดินแดนหมุดหมายที่ผู้คนมากมายต้องการมาเยี่ยมเยือน รวมทั้งแนวคิดการค้นหาเมืองในเชิงนามธรรมสู่การสร้างแรงบันดาบาลใจ ซึ่งส่วนใหญ่มักเริ่มจากข้อมูลที่อยู่ในตำนานหรือแผนที่โบราณ นำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจ (inspiration) ในการค้นหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีต่าง ๆ ที่มีการนำเทคโนโลยีการสำรวจด้วยภาพถ่ายจากดาวเทียมและระบบภูมิสารสนเทศมาใช้ร่วมกับการสำรวจพื้นที่และการขุดค้นทั้งในเชิงธรณีวิทยาและโบราณคดี เพื่อศึกษาสภาพภูมิศาตร์บรรพกาล การตั้งถิ่นฐานและอารยธรรม จนทำให้เกิดแรงกระตุ้น (motivation) เพื่อฟื้นฟูอารยธรรมโบราณให้มีชีวิตขึ้นมาใหม่

ในบทนี้จึงวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพของพื้นที่รวมถึงสถานการณ์โลกปัจจุบันและแนวโน้มใหญ่ (Mega Trend) ที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคตช่วง 30 ปีข้างหน้า ทั้งในด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งวิเคราะห์หลักแนวคิดในการพัฒนาสุวรรณภูมิสู่การเชื่อมโยงโลก เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณค่า "สุวรรณภูมิ" ให้เป็นจุดขายที่สอดคล้องกับแผนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว รวมทั้งการยกระดับสู่ศูนย์กลางการค้าบนเส้นทางเชื่อมโยงพหุวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภูมิภาคและเชื่อมต่อกับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของโลก Belt & Road Initiative และ Indo-Pacifc ประเด็นที่ให้ความสำคัญในการวิเคราะห์และค้นหาอย่างเป็นรูปธรรม คือ คุณค่าที่

เป็นอัตลักษณ์ของสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้คนในอนาคต ทั้งภายในประเทศและทั่วโลก โดยอาศัยกระแสแรงโน้มถ่วงทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมของโลกในปี ค.ศ. 2050 จุดเด่นทางกายภาพของพื้นที่ และนโยบายที่ก้าวทันตามแนวโน้มของโลก มาเป็นเครื่องมือในการสร้าง หรือพัฒนาคุณค่าแห่งอัตลักษณ์ดังกล่าว ให้เป็น "อารยธรรมสุวรรณภูมิ" ในศตวรรษที่ 21

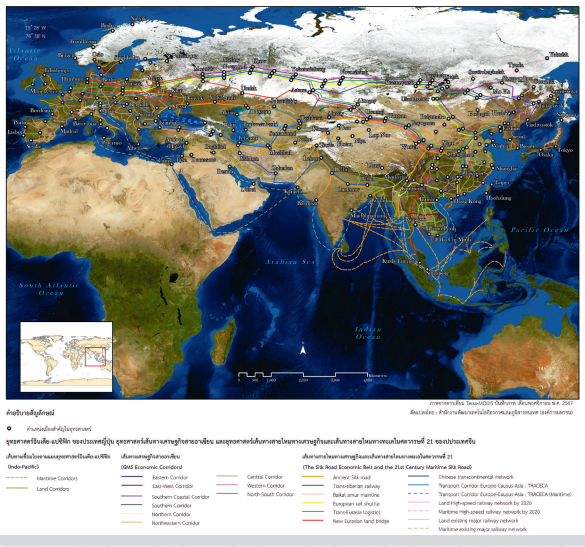

คณะอนุกรรมการดำเนินโครงการภูมิอารยธรรมสุวรรณภูมิ ด้วยเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ

1.รศ.ดร.สมเจตน์ ทิณพงษ์ ประธานอนุกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.ผศ.ดร.สมบัติ อยู่เมือง รองประธานอนุกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

3.ดร.อานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา อนุกรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

4.ดร.ลักขณา สท้านไตรภพ อนุกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

5.นางรำพึง สิมกิ่ง อนุกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

6.รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์ อนุกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

7.ดร.ศิริลักษณ์ พฤกษ์ปิติกุล อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการสำนักประยุกต์และบริการภูมิสารสนเทศ
สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

เอกสารอ้างอิง

รักษมณี, กุสุมา รองศาสตราจารย์. 2548. สุวรรณภูมิในนิทาน

ศิริวัฒนอาณาทร, ขุน (ศิริวัฒนกุล, ผล) 2479. เมืองทอง หรือ สุวรรณภูมิ. โรงพิมพ์ทรงธรรม พระนคร

อยู่โพธิ์, ธนิต 2510. สุวัณณภูมิ. กรมศิลปากรจัดพิมพ์เป็นพุทธบูชาในโอกาส ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ทำพิธีเปิดป้ายพระนามพระพุทธรูปศิลาขาวและวางศิลาฤกษ์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม พระนคร

ทรรศนสฤษดิ์, ปริวาท 2515. สุวรรณภูมิ.วิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษาปริญญาศิลปศาสตร์บัณฑิตคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประมวญมารค, พ.ณ. (หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุวัฒน์.รัชนี) 2543. ตำนานและประวัติศาสตร์ไทย ฉบับ 80 ปี ท่านจันทร์. มูลนิธิไชยัง ลิ้มทองกุล.

ธรรมรุ่งเรือง,.รุ่งโรจน์, รศ.ดร. และ คณะ 2560. เอกสารและข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับสุวรรณภูมิศึกษา. สำนักงานพัฒนาเทคโนโยลีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน), กรุงเทพฯ

วัลลิโภดม, มานิต 2521. สุวรรณภูมิอยู่ที่ไหน. การเวก, กรุงเทพ.

ชุ่มเพ็งพันธุ์,ประทุม2546.สวรรณภูมิดินแดนทองแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สุวีริยาศาส์น กทม.

วงษ์เทศ, สุจิตต์ 2549. สุวรรณภูมิ ต้นกระแสประวัติศาสตร์ไทย. ศิลปวัฒนธรรม, กรุงเทพฯ

วงษ์เทศ,สุจิตต์2549.สุวรรณภูมิศูนย์กลางการค้าข้ามภูมิภาค2มหาสมุทรที่พระเจ้าอโศกส่งพุทธศาสนามาถึงครั้งแรกต้นกระแสประวัติศาสตร์ไทย เมื่อ 2,500 ปีมาแล้ว. โครงการสถาบันสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพ.

อินทราวุธ, ผาสุข 2548 สุวรรณภูมิ จากหลักฐานโบราณคดี ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ

ธีระจารุวรรณ,อพิสิทธิ์2549สุวรรณภูมิ:รูปเขียนดึกดำบรรพ์3,000 ปีมาแล้ว ต้นแบบงานช่างเขียนปัจจุบัน.ศิลปวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ

ภูมะธน, ภูธรและพงษ์พานิช,บัญชา 2557 ปฐมบทพระพุทธศาสนาในภาคใต้ ประเทศไทย : หลักธรรมและหลักฐานโบราณคดี. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช

พงษ์พานิช, บัญชา และ ภูมะธน, ภูธร 2558. อู่ทอง...ที่รอการฟื้นคืน : ผ่านรอยลูกปัดและพระพุทธศาสนาแรกเริ่มในลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีน. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน(องค์การมหาชน) กับ มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ. กรุงเทพฯ

พงษ์พานิช, บัญชา 2559. ลูกปัดลพบุรี...ที่สุดพิเศษและรอคอยการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ. สุธีรัตนามูลนิธิ และ บวรนคร, นครศรีธรรมราช

พงษ์พานิช,บัญชาและคณะ2559จากอินเดียถึงไทย:รอยทางพระพุทธศาสนาแรกๆ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและ สำนักงานพัฒนาเทคโนโยลีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน), กรุงเทพฯ

ศรีสุชาติ, อมรา 2557 ศรีวิชัยในสุวรรณทวีป. กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ

บอเรลล์, บริจิตต์ 2560 รอยโรมันที่อู่ทองและภาคใต้ของประเทศไทย. หอจดหมายเหตุพุทธาส อินทปัญโญ และ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), กรุงเทพฯ

ขุนทรง, สฤษดิ์พงศ์. ผศ.ดร. 2560. สุวรรณภูมิกับเส้นทางสายไหมทางทะเลและรัฐโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ช่วงก่อน พ.ศ.1100. สำนักงานพัฒนาเทคโนโยลีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน), กรุงเทพฯ

วัลลิโภดม, ศรีศักร. 2561. ความก้าวหน้าเรื่องสุวรรณภูมิ, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

ขาวเขียว,ชวลิต.ผศ.ดร.2561.ภูมิสัณฐานชายฝั่งทะเลโบราณเมืองท่าเส้นทางการค้า และความเชื่อมโยงกับการตั้งถิ่นฐานแรกเริ่มในประเทศไทยในบริบทของภูมิอารยธรรมสุวรรณภูมิ, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Haywood,John 2011. The New Atlas of World History : Global Events at a Glance. Thames&Hudson Ltd, London

Schoff, Wilfred H. 1912. The Periplus of the Erythraean Sea : Travel and Trade in the Indian Ocean by a Merchant of the First Century. Longman, Green, and Co. New York.

Majumdar, R.C. 2004 Suvarnadvipa : Ancient Indian Colonies in the Far East. Cosmo Publication, New Delhi

Hall, D.G.E. 1964 A History of Southeast Asia Macmillan & Co. Ltd., New York

Wheatley, Paul 2017. The Golden Khersonese, University of Malaya Press, Kuala Lumpur, Malaysia

Hall, Kenneth R. 1985. Maritime Trade and State Development in Early Southeast Asia. University of Hawaii Press. Honolulu

Rajani, Chand Chirayu, M.C. 1987 Thai Imageries of SuwanBhumi Yodtow Studio, Bangkok.

Ray, Himanshu P 2000. The Winds of Change : Buddhism and the Maritime Links of Early South Asia. Oxford University Press. New Delhi, India

Bellwood, Peter 2004. The Origins and Dispersals of Agricultureal Communities in Southeast Asia. In Southeast Asia From prehistory to history, Eds., Glover, I. & Bellwood, P. RoutledgeCurzon, Oxfordshire OX

Gutman, Pamela & Hudson, Bob 2004. The Archaeology of Burma (Myanmar) From the Neolithic to Pagan. In Southeast Asia From prehistory to history, Eds., Glover, I. & Bellwood, P. RoutledgeCurzon, Oxfordshire OX

Indrawooth, Phasook 2004. The Archaeology of the Early Buddhist Kingdoms of Thailand. In Southeast Asia From prehistory to history, Eds., Glover, I. & Bellwood, P. RoutledgeCurzon, Oxfordshire OX

Kearney, Milo 2004 The Indian Ocean in World History. Routledge, New York.

Munoz, Paul Michel 2006. Early Kingdoms of the Indonesian Archipelago

and the Malay Peninsula. Editions Didier Millet Pte. Ltd, Singapore.

Moore, Elizabeth H 2007. Early Landscapes of Myanmar. River Books Co.Ltd. Bangkok

Moore, Elizabeth H. 2012 The Pyu Landscape : Collected Articles Department of Archaeology, National Museum and Library, Ministry of Culture Republic of the Union of Myanmar. Myanmar

Win, U San. Research on Suvannabhumi. Classic Media Group. Myanmar (in Myanmar)

Bellina, Berenice et al 2014. The Development of Coastal Polities in the Upper Thai-Malay Peninsula. In Before Siam : Essay in Art and Archaeology, Eds., Revire. N. & Murphy, S.A. River Books & The Siam Society, Bangkok

Glover, Ian C. & Jahan, Shahnaj Husne 2014. An Early Northwest Indian Decorated Bronze Bowl from Khao Sam Kaeo. In Before Siam : Essay in Art and Archaeology, Eds., Revire. N. & Murphy, S.A. River Books & The Siam Society, Bangkok

Borell, Brigitte. Bellina, Berenice & Chaisuwan, Boonyarit 2014. Contacts between the Upper Thai-Malay Peninsula and the Mediterranean World. In Before Siam : Essay in Art and Archaeology, Eds., Revire. N. & Murphy, S.A. River Books & The Siam Society, Bangkok

Borell, Brigitte. 2017. Gold Coin from Klong Thom. In The Journal of the Siam Society, volume 105

Nadarajan, V. 2012 Bujang Valley : The Wonder that was Ancient Kedah. Kedah, Malaysia.

Nik Hassan Shuhaimi Nik Abd.Rahman & Othman Mohd, Yatim 1990. Antiquities of Bujang valley. Museum Association of Malaysia, Kuala Lumpur

Saidin, Mokhtar 2016. Kedah Tua Kingdom : New Evidence from Sungai Batu Complex

Guy, John 2014 Lost Kingdoms : Hindu-Buddhist Sculpture of Early Southeast Asia. The Metropolitan Museum of Art, New York in association with River Books, Bangkok

McLaughlin, Raoul 2014. Roman Empire and The Indian Ocean : The Ancient World Economy & The Kingdoms of Africa, Arabia & India. Pen&Sward Military, South Yorkshire, Great Britain

Murphey, Stephen A. 2017 Cities and Kings : Ancient Treasures from Myanmar. Asian Civilisations Museum, Singapore

Miksic, John N. 2013. Singapore & The Silk Road of The Sea 1300 – 1800. NUS Press Singapore & National Museum of Singapore, Singapore

Miksic, John N. & Goh, Geok Yian 2017. Ancient Southeast Asia. Routledge, London and New York.

Murphy, Stephen A. 2018. Revisiting the Bujang Valley :A Southeast Asian entrepot complex in the maritime trade route. Journal of the Royal Asiatic Society Vol.28 Issue 2.

Zhaoming, Xiong. 2015. Archaeological Discovery : The Hepu Port on the

Maritime Silk Road of the Han Dynasty. Central Relics Press, People Republic of China.

Bellina, Berenice. 2017. Khao Sam Kaeo : An Early Port-City between the Indian Ocean and the South China Sea. Ecole Francaise d'Extreme-Orient, Paris.

Pongpanich, Bunchar 2017 Ancient Stone Beads of Southeast Asia and Indian Connection. In Stone Beads of South and Southeast Asia : Archaeology, Ethnography and Global Connections. Eds., Kanungo, Alok Kumar. Indian Institute of Technology Gandhinagar, Gandhinagar & Aryan Books International, New Delhi.

Pongpanich, Bunchar and Singbun, Pairote 2017. Beads of Thailand at The Crossroad of Ancient Maritime Trade. In Journal Borneo International Conference 2017. Eds., Munan, Heidi. Crafthub Sdn.Bhd. Sarawak, Malaysia

Falk, Harry. 2013. The Ashes of the Buddha. Bulletin of the Asia Institute Vol.7 2013

Glover, Ian C. 2018. Suvarnabhumi – Myth or Reality ?, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Gosh, Suchandra. 2018. Sailing into Suvarnabhumi : View from Jatakas and Inscriptions, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Ray, Himanshu Prapha. 2018. Sailing to Suvarnabhumi : Maritime Routes and Cultural Landscapes, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Borrel, Brigitte. 2018. A Roman gold coin found in Peninsular Thailand, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Lankton, James W. and Gratuze, Bernard. 2018, Suvarnabhumi in the 1st century CE: The glass evidence, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Bennet, Anna T. 2018, Suvarnabhumi 'Land of Gold', Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Yin, Lin and Zhaoming, Xiong. 2018. Chinese knowledge on Suvarnabhumi before the 10th century, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Bhumadhon, Phutorn. 2018. Suvannabhumi: transpenisula land between the Gulf of Martaban and the Gulf of Tonkin, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

Skilling, Peter. 2018. Many Lands of Gold, Suvarnabhumi The golden Land the new finding on 2018 collected papers for SUVARNABHUMI TERRA INCOGNITA

บรรณาธิการอำนวยการ

นายปฐม สวรรค์ปัญญาเลิศ	รองปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

บรรณาธิการบริหาร
ชุดหนังสือวิทยาศาสตร์เพื่อประชาชน : Science & Technology Bookseries

นางกรรณิการ์ เฉิน	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
นางกุลประภา นาวานุเคราะห์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
ดร.นำชัย ชีววิวรรธน์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
นายจุมพล เหมะคีรินทร์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
นายประสิทธิ์ บุบผาวรรณา	สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ
นางสาวยุพิน พุ่มไม้	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
ดร.สุภรา กมลพัฒนะ	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
ดร.วิจิตรา สุริยกุล ณ อยุธยา	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

คณะทำงาน

นายปฐม สวรรค์ปัญญาเลิศ	รองปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นางสาวภัทริยา ไชยมณี	สำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นางจินตนา บุญเสนอ	สำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นางสาวอัจฉราพร บุญญพนิช	สำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นางวลัยพร ร่มรื่น	กรมวิทยาศาสตร์บริการ
นางสาวนุชจรีย์ สัจจา	สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
นางสาวยุพิน พุ่มไม้	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
นางสาววรรณรัตน์ วุฒิสาร	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
นางทัศนา นาคสมบูรณ์	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
นางชลภัสส์ มีสมวัฒน์	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
นางกุลประภา นาวานุเคราะห์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
นางจุฬารัตน์ นิ่มนวล	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
นายประสิทธิ์ บุบผาวรรณา	สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ
นางสาววรรณพร เจริญรัตน์	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ
นายสรทัศน์ หลวงจอก	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
นายจักรี พรหมบริสุทธิ์	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
นางสาวปณิธา รื่นบันเทิง	สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
นางสาวศศิพันธุ์ ไตรทาน	สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน)
นายนเรศ เข่งเงิน	สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)
นายศุภฤกษ์ คฤหานนท์	สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
นายกฤษกร รอดข้างเผื่อน	สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
นางสาวศรินภัสร์ ลีลาเสาวภาคย์	ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน)